

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет перекладознавства

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

СИМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
НІМЕЦЬКОМОВНОЇ СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ З ПЛАВАННЯ ТА
БІАТЛОНУ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (на матеріалі
німецькомовного медійного дискурсу)

Студента групи МПн 55-18
денної форми навчання
факультету перекладознавства
спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.043 Германські мови і
літератури (переклад включно),
перша – німецька,
освітньо-професійної програми
Переклад і міжкультурна комунікація
(німецька мова і друга іноземна мова)
Пальчика Антона Сергійовича

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2019 року

Завідувач кафедри

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Франко О.Б.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

School of Translation Studies

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Qualifying Paper in Translation Studies

SEMANTIC AND STYLISTIC CHARACTERISTICS OF GERMAN SPORTS
VOCABULARY IN SWIMMING AND BIATHLON AND THEIR
REPRODUCTION IN UKRAINIAN (CASE STUDY OF GERMAN MEDIA
DISCOURSE)

Group MPn 55-18
Faculty of translation
Full-time student
Majoring 035 Philology,
Specialization 035.043 Germanic
Languages and Literature (including
Translation), German as the first language,
Educational Programme Translation and
Intercultural Communication (German and
Second Foreign Language)
Anton S. Palchyk

Research supervisor:
O.B. Franko
Doctor of Philology,
Assosiation Professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) _____ курсу _____ групи факультету перекладознавства КНЛУ

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька, **освітньо-професійної програми** Переклад і міжкультурна комунікація (німецька мова і друга іноземна мова)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

Дата видачі завдання _____ “10” вересня 2019 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2018 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2018 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 німецькомовних речень та їх переклад)	Грудень 2018 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2019 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2019 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2019 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної дипломної роботи на кафедру	17 жовтня 2019 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2019 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2019 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька, освітньо-професійної програми Переклад і міжкультурна комунікація (німецька мова і друга іноземна мова)

_____
(ПІБ студента)

за темою _____

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____
(підпис керівника)

_____
(ПІБ керівника)

” ” _____ 2019 року.

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу _____ групи _____ факультету
перекладознавства

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька, освітньо-професійної програми Переклад і міжкультурна комунікація (німецька мова і друга іноземна мова)

(ПІБ студента)

за темою _____

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ” _____ 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1	4
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.	4
1.1 Поняття «спортивна термінологія»	4
1.2 Особливості формування та використання сучасної спортивної термінології.....	9
1.3 Медійний дискурс як міждисциплінарна область наукового дослідження ..	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	21
РОЗДІЛ 2	23
СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	23
2.1 Важливі чинники перекладу спортивної термінології у мас-медійному дискурсі	23
2.2 Відтворення спортивної фразеології у мас-медійному дискурсі	31
2.3 Семантично-стилістичні видозміни німецькомовної спортивної термінології при перекладі українською мовою	38
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	43
РОЗДІЛ 3	45
СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З ПЛАВАННЯ ТА БІАТЛОНУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ..	45
3.1 Способи досягнення адекватності при відтворенні німецької спортивної термінології.....	45
3.2 Методи перекладу німецької спортивної термінології з плавання.....	54
3.3 Методи перекладу німецької спортивної термінології з біатлону.....	56
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	66
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ.....	76

ДОДАДКИ	79
ZUSAMMENFASSUNG.....	96

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра присвячена дослідженню відтворень українською мовою німецької спортивної лексики з плавання та біатлону (на матеріалі німецькомовного медійного курсу).

Плавання і біатлон вважається одними з найпопулярніших видів спорту, які виникли, приблизно у 15-му столітті і мають успіх по сьогоднішній день.

Вчені з'ясували, що ще в давнину зародилося плавання. Як вид спорту або як необхідність — невідомо. У Древньому Римі плавання стало основою підготовки спортсменів, у тому числі тих, хто брав участь в Олімпійських іграх.

Що стосується біатлону, то виникнення цього виду спорту пов'язано з полюванням пращурів, під час якого застосовували різні засоби пересування, у тому числі лижі, та види зброї (від кам'яної сокири до сучасної стрілецької зброї). У таких змаганнях спортсмен і під час проходження схилу середньої крутизни мав влучити у певну ціль, що знаходилася від нього на відстані 40 - 50 кроків. Тому вважається, що сучасний біатлон виник в Норвегії, а його розвиток розпочався в 20 – 30 роках ХХ століття.

Для чіткого усвідомлення правил даних видів спорту, існує певна спортивна термінологія, чи просто словосполучення, які важко усвідомити без пояснення. Спортивна лексика - це спеціальні терміни і вислови, якими позначають різні елементи, чи правила гри. Без спортивної лексики неможливо чітко пояснити правила, чи взагалі грати.

Актуальність теми зумовлена тим, що такі сучасні види спорту як плавання та біатлон набувають все більшого світового масштабу і новини про них все частіше з'являються у сучасному медійному дискурсі як Німеччини так і України. Правильне і адекватне відтворення німецької термінології з плавання та біатлону сприяє кращому розумінню актуальних спортивних подій як самими спортсменами, так і читачами - любителями цих видів спорту, захопленістю

спортом у всьому світі. Дослідження саме плавання і біатлону надасть змогу ширше зануритися у складну термінологію, переклад якої вимагає іноді додаткових пояснень українською мовою.

Метою дослідження є з'ясування семантико-стилістичної характеристики німецькомовної спортивної лексики з плавання і біатлону та специфіки її відтворення українською мовою.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- визначити поняття «спортивний термін»,
- з'ясувати основні шляхи виникнення німецькомовної спортивної термінології з плавання та біатлону;
- виявити семантичні особливості німецькомовної спортивної термінології з плавання та біатлону;
- встановити способи перекладу німецькомовної спортивної термінології з плавання та біатлону.

Об'єкт дослідження – німецькомовна спортивна лексика (плавання та біатлон) у сучасному німецькомовному медійному дискурсі .

Предмет дослідження – є типи та способи перекладацьких трансформацій при відтворенні німецькомовної спортивної термінології з плавання та біатлону українською мовою, їхнє застосування при перекладі німецькомовного медійного дискурсу задля досягнення адекватності перекладу.

Методи дослідження. У процесі дослідження спортивного терміна підмови плавання і біатлону ми застосували такі методи як дескриптивний метод, перефразування та переклад, які дали змогу проаналізувати та інтерпретувати значення й смисли терміна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті методів перекладу спорту, особливо у плаванні та біатлоні. Доречними є також питання, на які потрібно дати відповідь. Чи складніше перекладати тексти з плавання? Чи існує в українській мові словник з термінами по біатлону? У роботі встановлено, що нові спортивні терміни з плавання та біатлону в

сучасній українській мові з'являються здебільшого двома способами: запозиченням або ж адекватним перекладом. Це спричинює постійне поповнення термінологічного фонду фахової мови спорту іноземною та інтернаціональною лексикою.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що здобуті матеріали дають розгорнуте розуміння спортивної лексики, починаючи від її виникнення до сучасних прикладів. Роботи визначається можливістю використання матеріалу та отримання практичних результатів у курсах лекцій з зіставної лексикології та стилістики, у курсі лекцій з мовознавства, а також з курсу теорії та практики перекладу. Використання матеріалів у навчальному процесі сприятиме поглибленню знання студентів сучасної німецької лексики.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи було обговорено на Міжнародній науково-практичній конференції «AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ» (березень 2019 р.)

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку довідкової літератури, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків.

Матеріалом дослідження слугували німецькомовні тексти німецьких періодичних видань, вилучені шляхом суцільної вибірки з сучасних німецькомовних періодичних видань, обсяг 100 речень, а також матеріали автентичних взірців німецькомовних спеціальних текстів з турніру по плаванню та спеціалізованих німецькомовних Internet джерел. Здійснено відбір 100 термінів на позначення понять плавання з літератури, інформаційні статті та словники з даною термінологією.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Поняття «спортивна термінологія»

Спорт, ще з давніх часів вважали невід’ємною частиною життя людей. Саме тому у ході історії, саме спорт відігравав важливу роль у формуванні суспільства. Не дивно що згодом почали використовувати нові слова для пояснення деяких вправ, чи навіть нових напрямків у даній сфері. Змістове наповнення слів значно змінювалося та розширювалося, а позначувані ними поняття іноді віддалилися від свого первинного значення. Згодом окремі з таких слів стали називатися термінами, зокрема, спортивною термінологією. Досить скористатися французьким коренем слова «спорт», яке в дослівному значенні перекладалося як «розвага», «вільне проведення часу», «гра». Нині це термін, який позначається поширене соціальне явище, що стало невід’ємною рисою сучасної цивілізації. Термін – це емоційно нейтральне слово або словосполучення, яке використовується для точного визначення понять або назв предметів [1: 255].

Терміни повинні зберігати такі риси, як абстрагований характер, однозначність та систематичність. Однак велика кількість термінів і термінологічних систем, як лінгвістичні знаки, мають такі недоліки, як багатозначність (один термін має щонайменше декілька значень), синонімія (для одного поняття існує декілька термінів), суперечності термінів поняттям, обтяженість термінології іноземними термінами і т.д.

При перекладі термінів можна виділити два етапи:

- 1) визначення значення терміна в контексті;
- 2) переклад значення українською мовою [1: 258].

Звісно з появою нових галузей у науці, при відкритті нових явищ, виникають значні проблеми. Галузеві терміни - це терміни, які використовуються тільки в одній сфері діяльності, у нашому випадку, у спорті.

Вузькоспеціальні терміни – це терміни, характерні для якоїсь спеціальності даної галузі [1: 260].

Термін може бути створений методом запозичення, чи методом відтворення. Такі методи допомагають при відтворенні адекватного перекладу. При цьому читач статті (мас-медіа) чи вболівальник біля екрану, одразу зрозуміють, про що йдеться мова. Найбільше труднощів при перекладі викликають саме терміни-словосполучення, або багатокomпонентні терміни. Проблеми при перекладі словосполучень полягають у тому, що це терміни з декількох частин. Якщо це інтернаціоналізм, проблем взагалі не буде, але якщо це послідовний переклад, іноді дуже важко знайти еквівалент (особливо у галузі біатлону).

Одним із найпоширеніших джерел поповнення термінологічної лексики є переклад. Саме переклад сприяє виникненню та розповсюдженню еквівалентів лексичних одиниць, які, за твердженням І.К. Білодіда, або одночасно запозичуються кількома мовами з єдиного джерела, або проходять кілька проміжних етапів послідовного запозичення в межах того чи іншого ланцюга мов. Отже, переклад відіграє далеко не останню роль у розвитку мов. Бо це не лише намагання передати певну інформацію засобами іншої мови, але й випробування можливостей мови перекладу, її здатності передавати думку, висловлену іншою мовою. І якщо в мові перекладу бракує необхідних лексичних одиниць, саме перекладачі першими намагаються створити в ній відповідні лексичні еквіваленти [4: 44].

Здобуття Україною незалежності, саме надання українській мові статусу державної, спричинило значний розвиток науки, освіти, культурного і духовного відродження українського народу. Все частіше формується професійна мова у всьому її багатстві та розмаїтості. Тому досить актуальним є

на сьогоднішній день впровадження у вищих навчальних закладах курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

На сьогоднішній день ще не розроблена остаточна методика цієї дисципліни, немає матеріалу по якому можна б було навчатися, ніяких книжок і посібників. Викладачі самостійно розробляють програми і практики в процесі викладання цієї дисципліни (заглиблюватися у спеціальну лексику та термінологію).

Предмет «Українська мова (за професійним спрямуванням)» на факультеті фізичного виховання насамперед замається вивченням спортивної термінології, яка згодом допомагає перекладачам при перекладі складних термінів. Слід також виділити дослідження у галузі спортивної термінології: М.Л. Бардіної, Л. М. Назаренко, О.В. Боровської, Л.М. Головатої, М.М. Паночка, І. Т. Янківка .

Незважаючи на малу кількість годин, слід зосередити увагу на головних поняттях у галузі спорту. Головним завданням є визначення понять «спортивний термін» і «спортивна термінологія».

«Спортивний термін» – це слово або словосполучення, застосоване для точної назви предметів, явищ, вправ, рухів у фізичному вихованні та спорті, що характеризується єдністю цілісної номінації [5: 8].

«Спортивна термінологія» – це сукупність слів і стійких словосполучень, співвідносних з поняттями (предметами, явищами, діями) в галузі фізичної культури та спорті [6: 420].

Щодо морфологічного вираження, то більшість термінів – іменники (термін, біг, біатлон, плавання). Існують терміни – прикметники (ковзаняцький, йогівський, велосипедний, кидковий); терміни – дієслова (пасувати, атакувати, відбивати, змагатися); терміни – прислівники (бігом, галопом, кругом, риссю).

За будовою виділяють однослівні (удар, обгін, атака) та терміні-словосполучення (довга дистанція, стрибок у довжину, висока передача).

Спортивні терміни створюються, як правило, традиційним шляхом:

- надання наявним словам нових значень (обруч, щит, вилка, груша, ланка);
- побудова нових термінів за допомогою деривативних афіксів (тренування, пробіг, переворот, змагання, забіг, перехід);
- складання основ терміноелементів (півзахисник, півнападник, самопідготовка, самозахист);
- утворення термінологічних сполучень (вільний удар, штовхання ядра, метання молота, змагальні вправи);
- утворення абревіатур. Наприклад:

(99) *Der Qualifikationszeitraum für die Schwimm-DM 2020 läuft vom 1. Dezember 2019 bis zum 19. April 2020* (SDSIA, URL).

Кваліфікаційний період для чемпіонату Німеччини на 2020 рік триває з 1 грудня 2019 року по 19 квітня 2020 року.

(89) *Die FINA ist die FINA und die ISL ist die ISL* (CLDSS, URL). Міжнародна федерація плавання це Міжнародна федерація плавання, Міжнародна ліга плавання, це міжнародна ліга плавання.

Запозичення, один із найпоширеніших видів перекладу спортивної термінології. Такий спосіб перекладу є найпродуктивнішим. Як відомо, є запозичення йдуть з різних мов, але рекордсменом мови з якої більш за все беруть запозичення залишається англійська мова (тренер, голкіпер, лідер, спортсмен, матч); з французької (приз, батут, бал, гантелі, ракетка); грецької (акробат, атлет, гімнастика, стадіон); німецької (*das Blitzturnier* (бліцтурнір), *das Kegelspiel*, *das Rapier* (рапіра), *der Spagat* (шпагат); латинської (арена, позиція, юніор) та ін. Все частіше в українській мові з'являються нові терміни, наприклад: серфінг (вид водного спорту – ковзання хвилями на спеціальній дошці), даргстер (автомобіль для гонок), фосбюрі-флоп (стрибок у висоту, коли спортсмен долає планку спиною), бодібілдинг (мистецтво формування свого тіла; культуризм), сноубордінг (трюкове катання на лижах) та ін.

Важливо не забувати про автентичні українські терміни які слугують синонімами до запозичень; у такому випадку запозичення будуть недоречними при перекладі. Наприклад: голкіпер - воротар, тайм-аут – перерва, ватер поле – водне поло. Адже надмірна кількість запозичень веде до ускладнення сприйняття інформації та її змісту. При підготовленні та проведенні таких занять гарним прикладом слугують книги : Боровської О.В. ,Осінчука В.Г.,Чипиленка Л.Г. [9: 160].

Спортивна лексика також використовує явище синонімії. Хоча термінологія не виправдовує використання синонімів, проте у мовній практиці вони існують, передаючи поняття з усіма його найтоншими відтінками та виражають увесь спектр пов'язаних з ним емоційно-експресивних винятків, наприклад: атака - удар - штурм; відстань – віддаль - дистанція; перевага – першість - лідерство; завершальний – заключний - підсумковий – фінальний - останній; уболівальник - болільник; азарт - запал; рух – переміщення – рухання - динаміка; розгін - розбіг; швидкість - бистрота. Такий тип синонімів допомагає у вирішенні питання одноманітності висловлення думки у спортивних інформаціях, але не слід забувати і про стилістичне використання.

Синоніми в спортивній термінології є невід'ємною частиною при перекладі медійних текстів. Одним із різновидів синонімії є перифраз, який допомагає уникнути повторення тих самих слів у тексті. Перифраз – це описова назва предмета за якоюсь ознакою: біла Олімпіада (зимові Олімпійські ігри), королева спорту (легка атлетика), майстри голубих доріжок (плавці - спортсмени), золота сходинка (перше місце), майстер шкіряної рукавички (боксер).

Спортивна фразеологія дуже цікава при перекладі з однієї мови на іншу, адже фразеологічні одиниці найвиразніше передають дух і неповторну красу мови. Саме завдяки фразеології переклад текстів стає більш насиченим. В українській мові, спортивна термінологія з плавання є дуже поширеною, тому дуже легко знайти еквіваленти і фразеологічні одиниці. Чого не можна сказати

про біатлон. Уся проблема полягає у тому, що даний вид спорту ніколи не розвивався на території України, як наслідок, у словниках і літературі дуже малий обсяг термінології. Вживаються також у спортивній сфері і фразеологізми, які прийшли у мову спорту із загальнонародного вжитку: пасти задніх, плестися у хвості, відкрилось друге дихання, вигнати сім потів, вимотати жили, господар становища, вичерпати себе, вибити ґрунт з-під ніг, переможців не судять, бойове хрещення. Часто фразеологізми відтворюють дійсність глибше, ніж окрема синонімічна йому лексема. Наприклад: влучати в яблучко – поцілити, нам'яти боки – побити, задніх пасти – відставати, вийти переможцем – перемогти, на п'яти наступати - наздоганяти.

Головною проблемою все ще залишається малий обсяг матеріалу для перекладу. Це стосується використання словників, підручників та посібників зі спортивною термінологією і її підґрунтям. Систематичний аналіз спортивної лексики збагачує словниковий запас, виховує свідоме ставлення до лексичного значення слова, до правильного вживання його в різних сферах, виробляє навички користування словниками різного типу: тлумачним, фразеологічним, словником іншомовних слів, російсько-українським спортивним словником, словником синонімів, що відіграє важливу роль у засвоєнні мови. Разом з тим вивчення спортивної термінології забезпечує міжпредметний зв'язок навчальних дисциплін, що сприяє всебічному розвитку.

1.2 Особливості формування та використання сучасної спортивної термінології

Стрімкий розвиток спорту допоміг йому вийти в соціальну площину, такі дії набувають глобальних масштабів. Спорт ніколи не можна було назвати вузькопрофесійною діяльністю у житті людини. Це частина культурного, політичного, економічного життя країни, невід'ємна складова традицій та самосвідомості народу. Саме спортивна термінологія все частіше і частіше

використовується у багатьох галузях. Така стрімка зацікавленість стосується і перекладачів, чи лінгвістів, для яких переклад і пошук нових шляхів перекладу є головним завданням. Вивченням складного слова займається наука – композитологія, яка досліджує аспекти складного слова і передусім його семантичні особливості

Питаннями композитології та словотворення переймалися такі вчені, як: О. Мешков, Є. Кубрякова, М. Степанова, Н. Арутюнова, Л. Азарова, Є. Гінзбург та ін [10: 4].

Багато хто вважає що спортивна термінологія не вирізняється науковістю, порівняно з іншими сферами, але це не так. Насамперед, в останній час у спортивну термінологію все більше і більше проникають інтернаціоналізми (все більше з англійської мови), які не так складно перекласти, як адаптувати для українського читача. Якщо в науковій чи офіційно-діловій мові оцінюють за допомогою об'єктивних показників, то спортивна лексика обмежується лише термінами. Очевидно, таку відмежованість спортивної термінології від літературної мови можна пояснити передусім її місцем у житті суспільства [11: 85]. Проте вона є суттєвою частиною словникового складу загальноживаної лексики та має суттєві від неї відмінності.

За прийнятою характеристикою терміна, спортивний термін є системним у певному виді спорту (у нашому випадку плавання і біатлон), їм також притаманна дефінітивність, відносна незалежність від контексту, експресивність, нейтральність тощо.

Загальновідомо, що одним із продуктивних способів поповнення словникового складу мови і будь-якої термінології є словотворення. Саме ця ланка у мовній системі «відповідає за формування позначень елементів зовнішнього та внутрішнього досвіду людини» [12: 223].

Серед словотвірних компонентів термінів чільне місце посідають терміни-композиції, конверсія, афіксація, запозичення тощо.

За спостереженнями вчених, складні слова місткі за змістом і компактні за формою, вони здатні економно й водночас усебічно відображати ознаки, якості й характеристики різних об'єктів реальної дійсності.

У процесі дослідження спортивного терміна підмови плавання і біатлону ми застосували такі методи: спостереження, корпусного аналізу, дескриптивного методу, перефразування та перекладу, які дали змогу проаналізувати та інтерпретувати значення й смисли терміна.

Критичні огляди літератури, в якій розглянуто «значення» терміна, знаходяться у працях таких вчених, як: А. Смирницький, О. Ахманова та ін., які трактували значення як відображення реальної дійсності.

Можна з легкістю сказати, що А. Смирницький мав на увазі, що «значення слова – це насамперед відображення предмета, явища чи відношення у свідомості, що входить до структури слова, так званої внутрішньої його сторони, відносно якої звучання слова є матеріальною оболонкою, що необхідна не лише для виразу значення та для повідомлення іншим, але й для самого його виникнення, формування, існування та розвитку» [13: 76].

Такий вислів науковця наводить на роздум, що у визначені значення слова, як і терміна, слід врахувати внутрішню форму, адже внутрішня форма є букввальним значенням слова.

Також А. Смирницький наполягає ж на тому, що у складних утвореннях побутує принцип умотивованості, як сполучна ланка між формою та змістом знака [13: 76].

Дослідник А. Дяків так само розглядає вмотивованість як властивість внутрішньої форми, а внутрішню форму як основу лексичної одиниці. На його думку, «внутрішня форма це – системна характеристика слова чи словосполучення, що виконує роль «перекидного містка» від звукової оболонки до значення, та втілює той відбиток, котрий слово залишає в пам'яті людини» [13: 77].

Вдалу думку з цього приводу висловила А. Уфимцева, яка вважає, що «форма словесного знака в нашій свідомості тісно пов'язана з його значенням, тому ці поняття зберігаються в пам'яті як єдине нероздільне ціле» [14:53].

Отже, у слові, яке традиційно визначають як «єдність значення і звучання», дві його сторони – означуване (основне значення, яке формує цей знак) і означаюче (вихідна форма знака) знаходяться у тісних знакових співвідношеннях. Бути у знакових співвідношеннях означає, що під час довготривалого зв'язку двох сторін словесного знака, соціально прийнятого й системно осмисленого, одна сторона, значення, вказує на іншу форму знака, і навпаки, форма знака викликає у свідомості того, хто користується мовою, відповідне значення [14: 224].

Аналогічно Є. Кубрякова стверджує, що умотивованим можна вважати не тільки таке найменування, значення якого легко визначити за його «мотивуючою» основною частиною, але й таке, про значення якого ми дізнаємось зі всієї його побудови. Тобто «умотивованість похідної одиниці містить як похідну основу таку послідовність, яка обов'язковою складовою частиною судження про означуване» [14: 278].

Так термін *blade covering* – накладка – «покриття для дошки, те, що накладають на дошку ракетки», утворене від дієслова *to cover* – основним значення якого – покривати, накривати.

Найбільша складність повідомила вчена М. Степанова, яка зазначила «з'ясувати відношення семантичної вмотивованості та значення образно переосмислених слів», так скажімо *backhand* тлумачимо не буквально «тильна сторона руки», а як удар закритою ракеткою. Такий «зв'язок семантичної вмотивованості значення слова завжди умовний: мова може йти лише про більшу чи меншу ступінь умовності» [15: 66].

Для позначення значення складного слова потрібно також враховувати імпліцитні смислові відношення між його компонентами.

Саме така актуалізація смислового потенціалу дає підстави, щоб відносити іменники до однієї із чотирьох угруповань (“агент”, “місце”, “час”, “матеріал”, які називаються “категоріальними аспектами”.

У ході розвитку термінології, також було створено 4 етапи розвитку супротивної термінології:

I етап – VII–XV ст. – перші спроби створення змагань. Змагань за силою, забав, які були прототипами спортивної термінологіки. Цей етап обрاملений початком появи писемності VII ст. та письмових джерел (Іпатіївський список літописів), в яких засвідчені різні роди занять (фізичної праці) та форми фізичного виховання часів Київської Русі, як лексики з фізичної культури. Відомості про рухову активність давніх українців знаходимо у працях Є. Н. Приступи та А. В. Цюся. Згляду на це можемо припустити, що назви вправ, ігрищ, різних рухових дій могли вже у давні часи виступати прототипами спортивних термінів.

II етап – XV–XVII ст. – позначає етап витоків вживання спортивної термінології та запозичених термінів. Якщо враховувати, що у 1576 р. було створено одну зі найстаріших українських науково-освітніх установ (академію), а також відбулося відкриття у XVI ст. шкіл та вищих закладів освіти, зокрема Києво-Могилянської колегії (1647—1701 роки), Києво-Могилянської Академії (1701—1760 роки), Київської Академії (1760—1817 роки), серед навчальних дисциплін яких важливе місце мало спортивне на правлення, а саме тіловиховання (гімнастика, ритміка), можна стверджувати про появу спортивної лексики, зокрема термінів, що були застосовані у педагогічних цілях.

III етап – 20–30-ті рр. XX ст. – Період, для початку упорядження спортивної терміносистеми. У ті часи відбувся розвиток видань як джерел для збагачення у галузі спортивної термінології (журналу і часопису з однойменною назвою «Спорт», «Спортові вісті», «Спортсмен» та періодика організацій «Сокіл», «Пласт», «Січ», «Луг»), були перші спроби створення

словника спортивних термінів за національними джерелами на базі праць Я. Рудницького, І. Антоновича, Т. та П. Франків, З. Кузелі, І. Боберського. Наприклад, у праці «Копаний м'яч», «Їзда на лещетах», «Легка атлетика» та ін. І. Боберський пропонує авторську термінологію. В час «золотого десятиліття» наукові та методичні вимоги до термінів викристалізувалися у процесі практичної роботи вчених наддніпрянської України та Галичини. Основними напрямками таких праць було прагнення подолати розрив між науковою термінологією і термінологією практики спорту, збільшити частку національних термінів, виробити єдині підходи до словотворення. З'являються такі виразні терміни та словосполучення як, наприклад: «*плигун*», «*пішоходець*», «*м'ясень*», «*серцевожильна система*», «*корегувальна гімнастика*», «*ковзанева спілка*», «*лижвяні станції*», «*перебіг*» (забіг), «*веслування двопарне зі стерначем*», «*гонові судна*», «*травяний гокей*», «*скраклі*» (городки), «*зарахувальні змагання*», «*безбол*» тощо. Саме такі види термінів, дали знати, що в українській мові з'явилися деякі нововведення, які у подальшому будуть допомагати при адаптації.

Саме у ті часи почали з'являтися такі галузі як періодика, утворюватися перші україномовні підручники, виникають спеціалізовані словники, починається друк правил різних змагань.

Через політичні обставини, усі дії стосовно виникнення будь якого джерела збагачення спортивної термінології, розгорталися у західній частині України. Потім, протягом 20 років, будить виходити друком, щонайменш 30 найменувань спеціалізованих періодичних видань, які містили велику кількість саме спортивної термінології. Великий внесок у розвиток вітчизняної терміносистеми спорту внесли такі видатні галицькі діячі як — проф. Ярослав Рудницький, проф. Зенон Кузеля, проф. Іван Боберський, Тарас та Петро Франки, Степан Гайдучок та багато інших. Саме І. Боберським, якого називали батьком українського тіловиховання, було введено в обіг такі терміни як «*відбиванка*» (волейбол, Volleyball), «*гаківка*» (гокей, Hockey), «*ситківка*»

(теніс, Tennis), «столівка» (настільний теніс Tischtennis), «наколесництво» (велоспорт, Radsport), «ле-щетарство» (лижний спорт, Skifahren), «санкарство» (санний спорт, Rennrodeln), «бій навкулачки», «навкулачництво» (бокс, Boxen), «біжня» та багато інших.

IV етап – 50–90-ті роки ХХ ст. – відбулося сильне поживлення роботи над термінотворенням у спорті на основі російськомовних термінів та інших запозичень. Передумова радянського періоду диктувала «споріднення» термінів українських та російських, що спричинило в сучасній термінології незнаних перекладних можливостей, постійного калькування. Можна порівняти: «нападаючий» і нападаючий (нападник), «психологический настрой спортсмена» і психологічний настрой/настрій (омонімія) спортсмена (психологічне налаштування спортсмена), «ловля м'яча» і ловля м'яча (ловіння м'яча) тощо. Цей етап розвитку приніс нові відкриття, а саме з'явилися та були опубліковані такі праці як «Російсько-український термінологічний словник» за редакцією С. І. Головашука та словник «Основні поняття і терміни оздоровчої фізичної культури та реабілітації» (укл. О. Д. Дубогай, А. М. Ткачук, С. Д. Костикова). Вже у 80-х роках відбулося повернення до народних назв. Значним досягненням було захищення першої дисертація у цьому напрямі М. Н. Паночком «Украинская спортивная лексика» (Київ, 1978).

V етап – 1991 – по нині – часткове впорядкування спортивної лексики, поділ за різними видами спорту та іншими ознаками, розгляд основних проблем словотвору спортивних термінів. З початку незалежності України видання словників збільшилося щонайменше у два рази: В. Г. Осінчук, І. К. Попеску «Російсько-український словник спортивних термінів» (1991); укл. Д. М. Диновський та ін. «Короткий російсько-український словник з фізичної культури і спорту» (1993); «Російсько-український словник з фізичної культури і спорту» (1997); укл. Л. І. Чигиленко, Г. І. Довгаль, Ф. А. Непийвода «Російсько-український з фізичної культури і спорту (1997); Є. В. Білінський, В. А. Дудковський, О. В. Запорожанов; за ред. В. Ф. Гречка «Російсько-

український словник спеціальних термінів» (1997); І. К. Попеску «Малий античний олімпійський словник» (1999); І. Янків «Словник-довідник труднощів перекладу спортивних термінів» (2000); О. Мерзлікіна Тлумачний словник термінів і словосполучень фізичної реабілітації (2002); укл. М. Д. Зубалій, В. В. Сіркізюк «Короткий спортивний словник-довідник» (2003); О. В. Боровська «Короткий тлумачний словник термінів галузі фізичної культури та спорту» (2003); В. Г. Осінчук, Л. В. Левків «Українсько-російська, російсько-українська термінологіка спортивних ігор» (2003); І. В. Пущина, В. М. Зайцева «Сучасна українська спортивна термінологія» (2003); А. П. Гетьман «Термінологічний словник з предмета «Фізичне виховання і спорт» (2004); В. Наумчук «Словник-довідник з теорії та методики фізичного виховання» (2004); О. А. Свентьєв «словник футбольних термінів» (2007); «Гімнастична термінологія» (2008). Також виходить ряд і перекладних словників. У цей час поглиблюється науковий підхід до української спортивної термінології, на основі яких виокремилися дві школи української спортивної термінології – Київська й Львівська, про результати вивчення яких свідчить праця О. Д. Кочерги і В. М. Кулик «Українські термінологічні словники довоєнного періоду в бібліотеках Києва і Львова» (1993).

1.3 Медійний дискурс як міждисциплінарна область наукового дослідження

Мова як найважливіший системно-структурний організований засіб суспільної комунікації, що відбувається шляхом передачі різноманітної інформації, виконує різні функції (за сучасними дослідженнями – від 2 до 10 й більше). До їх числа лінгвісти відносять, у першу чергу, функції: комунікативну чи спілкування; мислетворчу чи вираження думки та, поряд із тим, експресивну чи вираження емоцій. Серед решти тісно взаємопов'язаних функцій мови суттєве місце посідає номінативна функція (на позначення предметів), оскільки

вона лежить в основі використання мови як структурованої системи знаків [16: 120].

Поняття слова «дискурс» у самому початку двадцять першого століття сформувало парадигму комунікативного аналізу і також знайшло своє місце як інноваційний концепт.

Поняття «дискурс» також позначають як один зі складових індивідуальної екзистенції, форму концептуально-тематичної спеціалізації у світі соціального знання. З латинської мови слово «дискурс» перекладають як «мовлення», «міркування», у французькій воно означає «промова», «виступ» із додатковими семантичними відтінками «розгалужування», «розбігання» [2: 4].

Однією з основних проблем у науковій сфері є поняття дискурсу. Незважаючи на дуже велику кількість розвідок, здійснених у напрямку розкриття цієї проблеми, на сьогодні не існує чіткого та загальноприйнятого визначення поняття дискурсу, яке би задовольняло усі випадки його вживання [3: 20].

Увага мовознавчих розвідок XXI століття виявляється прикутою до досліджень дискурсу, що знаменують відправну точку лінгвістичних студій та є наслідком інтегрування досягнень соціальних та гуманітарних наук. Наше мовлення – не механічне продукування окремих речень, а процес усвідомленого обміну інформацією, що повною мірою реалізується у процесі дискурсивної діяльності.

З часу появи терміну «дискурс» у 1952 році [16: 127] у науковому обігу функціонує низка визначень цього терміну, згідно яких дискурс трактується як:

- 1) зв'язний текст у контексті екстралінгвальних чинників
- 2) комунікативна ситуація (подія), конституюванта якої є комуніканти і текст та яка опосередкована низкою соціальних, психологічних, культурних та інших чинників
- 3) зразок мовної поведінки у тій чи іншій сфері, що характеризується власним набором характеристик;

4) мисленнєво-комунікативна діяльність, що протікає в соціокультурному контексті та охоплює ментальне планування комунікантом власного мовлення із застосуванням низки мовних засобів і їх подальшим відтворенням у породжуваних текстах;

5) багатоаспектна когнітивно-комунікативно-мовна система-гештальт, що визначається сукупністю трьох аспектів: формуванням ідей та переконань (когнітивний аспект), взаємодією комунікантів в соціально-культурних контекстах/ ситуаціях (соціально-прагматичний аспект) і використанням знаків, вербальних і паравербальних (мовний аспект) . Подієво-ситуаційний аспект дискурсу вимагає врахування при його аналізі таких складників ситуації мовлення, як-от: тексту, учасників спілкування, а також когнітивних та прагматичних (екстралінгвістичних, психологічних, культурних і соціальних) чинників, що впливають на формування мотивів, цілей, тактико-стратегічного потенціалу мовців. Кожен із названих факторів виступає критерієм виділення різних типів дискурсів.

Відтак, виокремлюють дискурси відповідно до типу реалізованих у них текстів та ступеня їх офіційності, типу семіотичних знаків, сфери реалізації, ситуації тощо. У своїх дослідженнях дискурсу український лінгвіст Приходько А. М. наголошує на тому, що соціокультурне середовище сучасності дозволяє виокремлювати типи дискурсу певних субкультур та етнічних спільнот. До дискурсів такого типу він зараховує :

- дискурси професіональних страт (педагогічний, дипломатичний, спортивний, медичний, політичний, економічний та ін.);
- корпоративних та субкультурних страт (банківський, релігійний, езотеричний, сакральний, лаудативний, героїчний, революційний, партизанський, терористичний, кримінальний);
- дискурси побутової комунікації (сімейний, дитячий, молодіжний, любовний);

- дискурси віртуальної комунікації (казковий, комп'ютерний, форумний, чат-дискурс);
- соціоспецифічні дискурси (реklamний, дискурс дозвілля, святковий, передвиборчий).

Учений слушно зауважує: «Список таких дискурсів є відкритим як у цивілізаційному плані, так і в плані певної лігво - та субкультури, що пов'язане з принципом динамічності: одні дискурси зникають із історичної арени, а інші приходять їм на зміну» [18: 26].

Проблематика досліджень мас-медійного дискурсу зайняла значне місце в сучасному мовознавстві, що стало відображенням тих значущих соціальних, філософських, культурних, лінгвістичних тенденцій, закладених у самому функціонуванні даного типу дискурсу. Через сильний вплив технологій, з'явилася велика кількість різних джерел для перекладу. Замість словників і посібників, усю інформацію можна знайти в Інтернеті. Що стосується мас-медійних текстів, то усю інформацію люди знаходять не тільки в газетах, але й по телебаченню, радіо, смартфонів тощо. Вчені називають таке явище як «медіатизоване суспільство» та «медіатизовану особистість». Тому комунікація за допомогою модерних медіа не лише викликала стійкий інтерес із боку ученої спільноти, але й сформувала новітню дослідницьку парадигму, яка розглядає мас-медійний дискурс як міждисциплінарну область дослідження, що включає аналіз мовних особливостей, соціальних, психологічних, комунікативних, культурних, економічних, правових, філософських, політичних, просвітницьких, інформаційних та інших проблем, пов'язаних із метою та завданнями функціонування цього дискурсу. Дослідження даного завдання сприяє вирішенню багатьох актуальних питань медіалінгвістики: з'ясуванню суті самого феномену мас-медіа та його ієрархії, чіткішому окресленню структури даного виду дискурсу, розумінню взаємодії його складових, систематизації знань про функційні особливості.

У своєму широкому розумінні медіадискурс функціонує в медіапросторі та являє собою складноструктуровану систему мовленнєвої та технічної взаємодії. Крім власне висловлювання, учасників мовленнєвого акту, каналу спілкування, він поєднує велику кількість позамовних інтегральних складових, без яких не може функціонувати.

Мас-медійний дискурс поділяють на два основних види, а саме: Письмовий і усний мас-медійний дискурс. Реалізація медійних дискурсивних практик відбувається у певних галузях людської діяльності та знань, які мають характер історично усталених комунікативних сфер. Лінгвіст А. В. Голоднов висунув ідею називати ці типи дискурсу соціофункціональними та вважає такими політичний, юридичний, економічний та інші дискурси [17: 50]. Існує певна схема зі стилістичними, прагматичними особливостями, за якою можна дізнатися, які ж саме підпункти медійного дискурсу існують взагалі. Тож, найпоширенішими видає є:

- економічний мас-медійний дискурс;
- політичний мас-медійний дискурс;
- освітній мас-медійний дискурс;
- науковий мас-медійний дискурс;
- спортивний мас-медійний дискурс та інші.

Саме у цих підпунктах мас-медійного дискурсу ховається значна частина унікальних термінів, які виникають по сьогоднішній день. Тому їх переклад вважається найскладнішим для перекладачів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Перш за все хочеться наголосити на тому, що спортивна термінологія, відіграє важливу роль у житті людини. Кожного дня ми чуємо багато нових новин з газети, чи телевізору про досягнення у цій галузі. Саме тому, спортивна термінологія така важлива.

Сучасна українська спортивна термінологія формується на базі наявного словникового фонду рідної та іноземних мов з урахуванням існуючих мовних традицій і повинна бути зрозумілою та зручною для вивчення та використання фахівцями та аматорами фізичної культури і спорту.

Сучасне спортивне термінотворення необхідне розглядати з урахуванням багатьох чинників. Зокрема, слід враховувати той факт, що значна кількість спортивних термінів є іншомовними. Спортивна лексика запозичується найчастіше з тієї мови, де започатковано той чи інший вид спорту. Таке запозичення зумовлюється як лінгвістичними, так і позалінгвістичними причинами.

Терміни, як правило, зберігають такі риси, як абстрагований характер, однозначність та систематичність. Але велика кількість термінів і термінологічних систем, як лінгвістичні знаки, мають такі недоліки, як багатозначність (один термін має декілька значень), синонімія (для одного поняття існує два і більше термінів), суперечності термінів поняттям, обтяженість термінології іноземними термінами і т.д.

У сучасному німецькомовному мас-медійному дискурсі на спортивну тематику містить значну кількість спортивних термінів. Функціонуванні даного типу дискурсу вимагає також адекватного відтворення усієї його складників, зокрема і спортивної термінології.

Тож можна зазначити, що спортивна термінологія не стоїть на місці, вона розвивається. Навіть якщо той, чи інший вид спорту прийшли з інших країн, термін зберігає свої властивості, навіть якщо його перекладають.

Отже, терміном можна назвати слово, з вузько направленою тематикою, у нашому випадку це спортивні слова. Звісно значна кількість термінів прийшли з інших країн, але з кожним днем термінів стає все більше і більше. І не всі слова є інтернаціоналізмами, тому потрібно пильно слідкувати за розвитком термінології. Навіть якщо переклад тісно з'язаний з мас-медійним дискурсом, потрібно не забувати тонкощі адекватного перекладу. Усі терміни мають бути бездогано перекладені для читача.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1 Важливі чинники перекладу спортивної термінології у мас-медійному дискурсі

Сучасна українська лексика становити надзвичайно розгалужену систему і структуру. Було здійснено багато наукових досліджень, у яких з різних точок зору вивчалися лексичні особливості термінологічної лексики. Але, все ж таки, яким би не був інтерес лінгвістів до різних галузей дослідження, спортивна термінологія залишається найменш дослідженою у плані перекладу і досягненні адекватності в українській мові. Хоча існує велика кількість наукових досліджень, які були присвячені розвитку української спортивної термінології. Загалом, це праці І.Огієнка, І.Боберського, Я.Рудницького, М.Паночка, О.Стишова та ін.

Існує багато чинників, які впливають на сучасну спортивну термінологію. Найголовнішим аспектом є той факт, що велика кількість спортивної термінології прийшла з інших країн, тож такі терміни є іншомовними. Загалом запозичення у спортивній термінології походить з тієї мови, з якої країни прийшов сам спорт. Запозичення викликаються як лінгвістичними, так і позалінгвістичними причинами. Так, зокрема, С.Федорець до *інтралінгвальних* причин запозичення відносить:

- відсутність будь яких відповідних еквівалентів в українській мові для назв нових понять, важливість для мови реципієнта іншомовних слів, пов'язаних із необхідністю номінування нових явищ;

- ліквідація полісемії й омонімії у сучасних термінах, потреба уточнити й деталізувати те чи інше поняття, диференціювати семантичні відтінки, закріпивши їх за різними словами;

- функціонування в мові запозичених раніше структурно однотипних слів;

- можливості іншомовних слів, що сприяють безболісному входженню їх до лексико-граматичної системи мови-реципієнта (словотвірна активність, здатність до словозміни тощо);

- інтернаціональний характер запозичених спортивних термінів.

До *екстралінгвальних* причин запозичення дослідник відносить такі:

– суспільно-політичні й культурно-економічні зв'язки між народами;

– швидко зростаюча популярність спортивних ігор та інших видів спорту у країнах Європи [19: 20].

Найбільш поширеними запозиченнями в українській мові можна назвати запозичення з англійської мови, адже саме англійська мова є найрозповсюдженною і найбільш вживаною мовою світу. Саме тому у XIX та XX століттях найпоширенішими прикладами були слова: тайм, аут, футбол, бокс, боксер, гандбол, волейбол, спортсмен та ін.), з німецької мови (гантелі, гросмейстер, кеглі, штанга та ін.), з французької мови (журі, туризм, атлетизм) тощо. В останій час певну популярність у запозиченнях завоювали азійські терміни. Що стосується України, то тут відбувається механічне копіювання слів та словосполучень з інших мов. Теж саме стосується і чужих назв, інколи перекладачі просто транслітерують назву, без знаходження еквіваленту при перекладі. Саме тому виникає проблема правопису і перекладу термінів з однієї мови на іншу. Також можна виділити, що значну кількість номенів було взято з японської мови. Наприклад: айкідо (буквально: ай – зустріч, кі – дух, до – майстерність, мистецтво); кіокушинкай – карате (буквально: кьоку – досягати, шин – істина, кай – асоціація (школа), кара – порожній, те – руки; кендо (буквально: кен – меч і до – майстерність, мистецтво) та ін. З китайської мови: кунг фу (буквально: кунг – стиль, заняття і фу – кулак), ушу (буквально: у – військовий, бойовий, фехтувальний і шу – майстерність) тощо [20: 78].

Серед розмаїття нових спортивних слів – запозичень є й такі, що походять з декількох мов. Наприклад, аквабол (з латинської мови aqua – вода

англійської ball – м'яч); скейтодром (з англійської skat від skate – кататися, ковзатися і грецької drom від dromos – місце для бігу).

Все частіше у ЗМІ почали з'являтися велика кількість нових спортивних понять та реалій. Наприклад, термін «плей-оф», який прийшов з англійської мови означає, закінчити змагання, чи закінчити, драфт (*draught* – складати план (проект), відбирати, виділяти; дартс (*darts* – метання дротиків), таргет (*target* – мішень, ціль), термін «трансфер» прийшов з французької мови (*transfert*) перекладається як – передача, перенесення від латинської *transfere* – переносу, переміщую) та ін.

Слід пам'ятати, що удосконалення спортивних назв вимагає взаємодії інтернаціональних та національних компонентів. Саме тому потрібно слідкувати і дбати про національне вираження термінів, але і водночас не виривати українську спортивну термінологію з літературного контексту. Такі засади є одними з аспектів термінотворення. Ще у 1934 році Я.Рудницький наголошував, що існує значна кількість «чужих слів які прийнялися загально в спорті як міжнародні й нам годі їх відкидати, ще й коли немає для них рівноважників».

Специфіка підходу до досліджуваного матеріалу полягає в тому, що походження та особливості функціонування нових українських спортивних термінів має не тільки лінгвістичні а й культурологічні аспекти, що викликає безумовний інтерес. За будовою терміни поділяються на:

1) прості, які складаються з одного слова: *Das Training* (тренування), *die Lagen* (комплексне плавання), *der Amateur* (аматор), *die Medaille* (медаль), *das Turnier* (турнір).

2) складні терміни складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: *die Badehose* (плавки), *der Ohrstöpsel* (беруші), *die Atemtechnik* (техніка дихання), *der Männerumkleidraum* (роздягальня), *das Schwimmbad* (басейн) [21: 256].

3) терміни-словосполучення складаються із декількох компонентів (слів). Тут важливо наголосити на тому, що у німецькій мові дуже мало слів з декількома компонентами, усі слова, окрім інтернаціональних, поєднують в одне єдине. Тому цей пункт підходить більш для англійської мови : *die Schwimmstile* (стиль плавання), *das Brustschwimmen* (стиль плавання «брас»), *das Rückenschwimmen* (плавання на спині), *das Synchronschwimmen* (синхронне плавання), *das Wasserspringen* (стрибки у воду).

Як бачимо спортивна термінологія комбінує слова для легшого використання їх у мові. Звичайно є запозичення з інших мов, але вони мінімальні.

Також варто зазначити основні приклади лексико-семантичних груп на прикладі плавання та біатлону. Серед термінів на позначення явищ спорту варто виділити такі лексико-семантичні групи:

- назви стилів та прийомів гри: *das Lagenschwimmen* (*Lagen*) (комплексне плавання), *das Schmetterlingsschwimmen* (стиль батерфляй), *das Kraulschwimmen* (стиль кроль), *das Wasserspringen* (стрибки у воду);

- назви осіб, які займаються спортом: *der Wassersprenger* (*пригун*), *das Außenseiter* (аутсайдер), *der Sprinter* (спринтер), *der Tabellenführer* (лідер у змаганнях), *der Sportler* (спортсмен);

- назви спортивного знаряддя, інвентаря, споруд: *der Diopter* (діоптрія), *das Biathlongewehr* (гвинтівка для біатлону), *der Trainingsapparat* (тренажер), *der Badeanzug* (костюм для плавання), *die Schwimmweste* (рятувальний желет), *die Schwimmmitze* (шапочка для плавання).

При перекладі, термін вимагає певних знань у тій, чи іншій галузі для точного перекладу (адекватного). Переклад термінів вимагає знань у тій галузі, до якої відноситься текст, який перекладається, а також розуміння термінів німецької мови і знань термінології української мови. При перекладі велике значення має взаємодія терміна з контекстом, завдяки чому визначається значення слова [1: 257]. Одним з найпоширеніших прийомів при перекладі будь

якого терміна є переклад з додаванням лексичного еквіваленту. Еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає зі значенням слова. Терміни спортивного характеру, які мають еквіваленти в українській мові, відіграють важливу роль у процесі перекладу, особливо у мас-медійному дискурсі. Іноді дуже складно знайти саме ті варіанти перекладу, які мав на увазі оригінал. В українській мові, лексика біатлону дуже нерозповсюджена, тому при перекладі, багатьох термінів просто неможливо знати. Для цього перекладач має використовувати метод опису (якщо бажаного еквіваленту немає). Терміни служать опорними пунктами у мас-медійних і у звичайних текстах, сам від терміну залежить точність розкриття поняття іншомовних слів. Вони допомагають перекладачу визначити характер тексту. Для цього потрібно дуже гарно володіти лексичними одиницями у тій сфері, у якій ти знаєшся найкраще. Навіть якщо ти спеціаліст у перекладі, без фахової лексики, ти ніколи не перекладеш медичинський текст без знання певних термінів.

Основні прийоми перекладу термінів:

1) описовий переклад – передача слова за допомогою розширеного пояснення значення німецького слова. Цей прийом використовують у випадку відсутності відповідного значення слова в словнику і в українській мові. Наприклад: *die Haiflosse* (вправа для плавання), дослівний переклад «плавник акули», у підручниках спортивних термінів такої назви не існує, тому при перекладі, перекладач має пояснити сенсу цього терміну.

2) переклад за допомогою використання родового відмінка. Наприклад: *Schengen States* (країни шенгенської групи);

3) калькування, або дослівний переклад – це переклад німецького (англійського) слова або виразу шляхом точної передачі його засобами української мови. Наприклад: *die Schwimmbrille* (окуляри для плавання), *die Schwimmbahn* (гірка для плавання).

4) транскрибування – це передача вимови німецького слова українськими літерами, тобто передача його фонетичного обліку. Використовується як

основний прийом перекладу при передачі імен, назв фірм і корпорацій. Наприклад: *Polaris* – Поляріс;

5) транслітерація – це передача літерами українського письма літер німецького (англійського) письма, незалежно від вимови німецького слова. Наприклад: *confiscation* – конфіскація, *Freistil* - фрістайл;

Окремий сегментом у складі лексики мови спеціального призначення називають професіоналізмами, професійним жаргоном. “На відміну від терміна, який є офіційним, прийнятим у відповідній сфері, професіоналізм є напівофіційним словом, що не є строгим, науковим позначенням поняття, тобто терміни і професіоналізми відрізняються протиставленням норми й узусу. Професійні жаргонізми відрізняються від термінів стилістичною маркованістю [22: 737].

Все більше і більше професіоналізми і професійний жаргон не розмежовують. Професіоналізми – це неофіційні, але загальноприйняті фахівцями певної сфери розмовні спеціальні слова чи словосполучення. Стильова маркованість цих лексичних одиниць не заважає їм позначати те ж саме поняття, яке реалізується звичайним терміном.

Професіоналізми взагалі не належать до галузі ненормативної лексики, частково мають офіційний статус (нормативний характер), оскільки їх уживають коментатори під час змагань, журналісти.

Як стверджує Л. О. Симоненко, увести до реєстру загальномовних словників усі професіоналізми неможливо, залучати до реєстру потрібно тільки ті професіоналізми, що вийшли за межі професійних сфер [23: 221].

Термін «професійні жаргонізми» найбільше використовують для позначення образно-експресивних лаконічних слів і висловів, які мають нейтральні аналоги та функціонують в усній мові представників певної професії чи роду занять, об'єднаних спільними інтересами чи належністю до соціально - професійної спільноти. Якщо говорити про вживання жаргонізмів у спортивній термінології, то ту можна сказати, що домінування йде від

професійних жаргонізмів, які використовуються у лексиці гравців, чи вболівальників, чи фанатів. На думку З. І. Комарової, це «не загальноживані, фамільярно-розмовні спеціальні слова». Вони виникають під впливом екстралінгвальних чинників: у невимушеній атмосфері, особливо серед вболівальників, коли у мовця виникає бажання виділитися, підкреслити свою належність до корпоративної групи. За переконанням О. С. Рилова, у спортивних журналістів, теле - і радіокоментаторів є ще одна причина вдаватися до жаргонізмів: це так звана «гра на публіку» – прагнення встановити контакт із багатомільйонною аудиторією телеглядачів чи радіослухачів. Спортивний журналіст пам'ятає про те, що змагання нагадують театральний спектакль [24: 40].

Як повідомляє Н. В. Третьак, «жаргонізми виступають одночасно і номінативною одиницею, й експресемою, і соціальним та стилістичним маркером» [25: 164].

Професійні жаргонізми ц деяких випадках, також називають називають сленгізмами. Термін «Сленг» прийшов з англійської мови (slang) –

1) цей термін є синонімом слова жаргон (у сучасній літературі переважає щодо англomовних країн);

2) сукупність жаргонізмів, що відбивають грубувато-фамільярне, іноді гумористичне ставлення до предмета мовлення. Такі слова як «мура» використовуються, як зазначалося раніше, серед фанатів, вболівальників, під час невимушеної ч неоцінної розмови. У мас-медійному дискурсі такі слова є більш винятком, аніж правилом. Хоча іноді для забарвленості, чи переносу точного сенсу, використовують зазначену лексику.

«Сленг складається зі слів і фразеологізмів, які виникли і початково використовуються в окремих соціальних групах, і відбиває ціннісну орієнтацію цих груп» [26: 461].

На думку І. І. Щур, сленг – відіграє важливу роль у соціумі. Такі слова виражають не тільки забарвленість у мові, але й відносяться до вираження

цінностей певної субкультури. За допомогою мови носій сленгу може у певній мірі виразити усі емоції, без використання будь якої нецензурної лексики. Хоч така позиція і є вірною, але не слід забувати, що сленг ніколи не був частиною офіційної мови, саме тому його не використовують у мас-медійному дискурсі. Можливо це і є субкультурою, але точно не для перекладу офіційних текстів.

Сленг – це одна з форм мовного спілкування, результат прагнення вийти за межі офіційного слововживання. Загальноживані слова іноді здаються не досить яскравими, образними та гострими, щоб висловити ставлення до позначуваного предмета. Основна мета цієї генетично різномірної, ненормативної лексики – бути засобом не лише емоційно-експресивного вираження, але й самовираження мовців, своєрідним «протестом» проти звичного слововживання [27: 45].

Не менш важливим є аспект при перекладі під назвою «спеціальна лексика». Термінами називаються слова, що є спеціальними назвами наукових, технічних, спортивних, суспільних понять. Сукупність термінів певної галузі науки, виробництва становить її термінологію. Існує, наприклад, термінологія технічна, біологічна, географічна, математична, філологічна, філософська, спортивна тощо [28: 85].

Спеціальна лексика — це слова і вирази, які вживаються групами людей, об'єднаними професійною спільністю. У ній виділяються два основні шари: терміни і професіоналізми.

Загальноживані та вузькоспеціальні терміни майже не відрізняються один від одного. Все частіше і частіше відбувається перенесення слів зі вузькоспеціальних у загальноживані. Цьому пересуванню сприяє низка об'єктивних факторів.

Один з таких факторів - підвищення рівнів культури, освіти у спеціалістів носіїв мови. Також важливим значенням має і роль тієї чи іншої науки, галузі господарства, галузі культури в якийсь період життя суспільства. З усвідомленням ролі яких-небудь знань, наукових досягнень пов'язані

пропаганда цих знань, знайомство з досягненнями в даній області і т.д., які здійснюються наявними в розпорядженні суспільства засобами. Такими засобами є художня література, критика, науково-популярна література, нарешті, сучасні засоби масової інформації - друк, радіо, телебачення. Так, наприклад, величезний громадський інтерес, який викликала розвиток космонавтики, постійне висвітлення її досягнень в періодичній пресі визначили вихід цілого ряду відповідних термінів за межі вузькоспеціального обігу. До таких термінів можна віднести апогей, перигей, невагомість, сурдокамера, м'яка посадка, селенологія та ін (URL: 2).

2.2 Відтворення спортивної фразеології у мас-медійному дискурсі

Спортивний дискурс стоїть у перших рядках мас-медійного дискурсу, адже на даний момент, поняття спорту це не лише якась одна гра, це масштабний пласт нашого суспільства. Кожного дня у газетах, чи по телевізору ми спостерігаємо за новими досягненнями у різних видах спорту. Обґрунтовуючи такий підхід до таксономії мас-медійного дискурсу, ми наводимо твердження лінгвіста Т. Г. Добросклонської про те, що медіадискурс – це когнітивно-прагматичне середовище, яке реалізує свою суть шляхом виробництва й трансляції на широку аудиторію оцінних смислів та ідеологем, а також за допомогою найменувань і метафоричної інтерпретації фактів соціального буття. За її словами, «концепція медіадискурсу охоплює не лише вербальне повідомлення та медіаканал, але й усі екстралінгвістичні фактори, пов'язані з особливостями створення медіاپовідомлення, його отримувача, зворотнього зв'язку, культурнозумовлених способів кодування та декодування, соціально-історичного та політико-ідеологічного контексту» [17: 50].

Структура є головним ступенем розуміння терміну і включення його у ряди загальнозрозумілих слів. Тому дуже легко зрозуміти терміни, що складаються зі знайомих елементів, пор.: аеробус, безшовний, неокапіталізм і

т.п. Доступні у розумінні і освоюються багато термінів, що виникли у результаті переосмислення слів. Гарними прикладами таких термінів можуть бути назви деталей механізмів, пристроїв, подібних за зовнішнім виглядом, функції і т.д. з побутовими предметами: ложка, виделка, двірник, молоточок, санчата, фартух.

Професіоналізми також є невід'ємною частиною спеціальної лексики. Професіоналізми - це такі слова і словосполучення, які не є офіційно визнаними позначеннями спеціальних понять. Тож такі слова з'являються у той момент, коли виникає потреба позначити різновид якого-небудь поняття чи предмета, і існують в якості професіоналізмів до тих пір, поки офіційно не визнаються (і тоді вже починають іменуватися термінами). Тож можна сказати, що великої різниці між терміном і професіоналізмом немає. Тільки якщо зазначити що професіоналізізм перебуває у тимчасовій неофіційності.

Існує багато прикладів такої ситуації. Таку різницю можна знайти і прокоментувати прикладами, які знаходяться у «Довідковій книзі коректора» К.І. Билінського і А.Н. Жиліна до числа професіоналізмів (вони давалися в лапках) поряд зі словами та словосполученнями «висяча рядок», «очна» помилка, «віжки», «коридор» були віднесені «осадити марашку» і «шапка» (марашка - типографський брак у вигляді квадратики, смужки і т.п., що з'являється як результат проступившого на аркуші пробільних матеріалу; шапка - великий заголовок в газеті, загальний для декількох матеріалів).

Що стосується терміну «жаргон» можна сказати, що це різновид мови, що використовується у більшій мірі в усному спілкуванні окремою групою, яка з'єднує усіх однією професією чи хобі, тим самим спортом чи звичками. Також жаргонізм відносяться до вікової категорії, адже 20-и річна дівчина не зможе у повній мірі, на рівних, спілкуватися з 70-и річним пенсіонером. Проблема ніжась не розумінні деяких термінів, тут вже відіграє роль і цінності у житті. Мовознавці виділяють жаргон у найяскравіших його проявах, це стосується нових професій з великою кількістю невідомих, для «простого миру» слів, такі

професії як: програмісти, філателісти, спортсменів (зłodіїв, картярських шулерів та ін.).

У відкритих групах (молодь) жаргон є своєрідною «колективною грою». Замкнені групи (жебраки, зłodії) спілкуються між собою тільки «своїми» термінами. Так вони можуть відокремити свого від іншої частини суспільства, він допомагає членам групи розпізнавати «своїх» і «чужих», а також виконує функцію конспірації.

О.А. Стишов, при аналізі спортивної лексики, значив декілька головних розмовних аспектів у мас-медійному дискурсі за такими лексемами: вільник, молодіжна. Звісно можна погодитися з такою думкою, що у сьогоdnішній мас-медіа (газети, журнали, Інтернет джерела) з'являється все більше процеси, що є наслідками інтенсивної суфіксальної універбації. Що саме це значить - це формування містких новотворів на основі словосполучення та описових зворотів. Появі таких однослівних утворень значною мірою сприяла дія в мові закону економії лінгвальних зусиль і засобів. Напр.: Стометрівкам дистанція на 100 метрів, вишка - вища ліга та ін.

До термінів і професіоналізмів примикають і професійні жаргонізми - неофіційні позначення понять, предметів спеціального і неспеціального характеру, існуючі в розмовній мові представників тієї або іншої професії. Так, хіміки, особливо молоді, називають соляну кислоту солянкою, складувів - стеклодуями; у мові військових (і відслужили військову службу) гауптвахта - губа, охорона гауптвахти - губар, громадянська життя - громадянка, демобілізація - дембель; у моряків боцман - дракон, капітан - кеп, механік - дід, розповідати небилиці або просто веселити, дурнів - труїти і т.д. Професійні жаргонізми, як правило, експресивно забарвлені (S: URL).

Переклад як термін має полісемантичну природу, його найбільш розповсюджене і здебільшого узагальнююче значення пов'язують з процесом передачі значення/змісту слова, групи слів, речення або уривку з мови оригіналу на мову перекладу. Поняття «переклад» можна визначити наступним

чином : заміна текстового матеріалу однієї мови (мови оригіналу) еквівалентним текстовим матеріалом іншої мови (мови перекладу). Головною метою будь – якого перекладу – є досягнення адекватності. Адекватність – це вичерпна передача смислового змісту оригіналу і повна функціонально – стилістична відповідність йому. На думку Л.С. Бархударова, текст перекладу ніколи не може бути повним та абсолютним еквівалентом тексту оригіналу. Схожої ж думки дотримується і Ю. Найда, за словами якої намагання досягти еквівалентності може призвести до значного відходу від оригіналу. Терміни «адекватність» і «еквівалентність» мають деякі відмінності і нормативно оціночний характер при перекладі, але є у них і відмінна риса [29: 192]. Адекватний переклад можна оцінити по деяким аспектам, по-перше важливо правильно перекласти усі терміни та словосполучення, по-друге, перекладений матеріал має бути зрозумілим для спеціаліста, у якого не повинно бути додаткові питання і зауваження до перекладу.

Як зазначалося раніше, адекватний переклад має оціночний характер, тому слід розглянути поняття як повноцінність перекладу. Що стосується поняття «Повноцінній переклад», то його мета полягає в передачі для вихідного тексту співвідношення змісту і форми шляхом відтворення особливостей останньої (якщо це можливо за мовними умовами) або створення функціональних відповідників цих особливостей. Такий переклад передбачає рівновагу між окремими та цілими і визначає специфіку твору (змісту і форми). Дослівна передача окремо взятих елементів не означає ще повноцінної передачі цілого, оскільки останнє не є звичайною сумою цих елементів, а являє собою певну систему. Таке визначення адекватності можна вважати справедливим і на нашому етапі розвитку теорії перекладу [30: 224].

Одним з головних завдань перекладача є створення адекватного перекладу. Як було зазначено у теорії Н. Складчикової, існує тільки 4 параметри адекватності перекладу:

- 1) параметр адекватності передачі семантичної інформації;

- 2) параметр адекватності передачі емоційно-оціночної інформації;
- 3) параметр адекватності передачі експресивної інформації;
- 4) параметр адекватності передачі естетичної інформації.

У тому випадку, коли семантична основа образу оригіналу передана точно і адекватно, то результатом є адекватний мовний образ на мові перекладу та його адекватний смисловий зміст, який здійснює номінативну функцію образу. Тобто усі чинники перекладу мають важливу роль. Від досвідченості перекладача, залежить відсоток адекватного перекладу. Якщо розглядати проблему передачі за допомогою перекладу експресивної інформації, слід зауважити, що значна кількість слів співпадає з переносом в англійській і російській мовах з допомогою сили експресії, що не залежить від типу лексичної трансформації, яка була вжита для збереження семантичної основи образного засобу.

Переклад – це насамперед відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми, яка досягається цілісним відтворенням ідейного змісту оригіналу в характерній для нього стилістичній своєрідності на іншій мовній основі. Шлях до досягнення такої єдності не лежить через встановлення формальних відповідників. Співставлення засобів різних мов, навіть найбільш віддалених, можливе лише шляхом співставлення функцій, які виконують різні мовні засоби. Звідси точність перекладу полягає у функціональній, а не формальній відповідності оригіналу. Зокрема, це положення вимагає пояснення на конкретному прикладі. У кожній мові існують свої граматичні, лексичні та стилістичні норми, дійсні тільки для даної мови. При переході до вираження думки на іншій мові необхідно знайти такі засоби і, в першу чергу, такі граматичні форми, які б так само відповідали змісту, так само зливалися б з ним, як зливається із своїм змістом форма оригіналу (URL: 2).

Також слід наголосити на тому, що поняття адекватності перекладу трактується надто дослівно. Адже слово «адекватний» має значення

«однаковий, тотожний», то терміну «адекватність» взагалі почали уникати, вживаючи замість нього термін «еквівалентність», тобто «рівнозначність». В обох випадках йдеться про одне і те ж – ступінь відповідності текстів – оригінального і перекладного, які в ідеалі мають бути тотожними, але на практиці цього майже не досягається. Як адекватність, так і еквівалентність перекладу ніколи не бувають повними.

Оцінка проблеми якості перекладу не може існувати без, так званого, мірила. Оскільки переклад має багато етапів, його і оцінюють по декількох критеріях і з різних ракурсів. Зокрема, Ю. Найда був першим, хто запропонував розрізняти еквівалентність у перекладі на формальну і динамічну. Так звана Формальна еквівалентність (як термін) – це прагнення перекладача відтворити найумога близький переклад до оригіналу без додаткових вставок і опущень, передаючи максимально точний і адекватний переклад. Але це не так легко, як вважають. Перекладач повинен дотримуватися загальної структури і окремі її складові елементи. Що стосується динамічної еквівалентності, то на перший погляд усе легко, адже головною метою є дотримання між перекладеним текстом та його читачем такого самого зв'язку, який відтворювався між оригінальним текстом і його читачем – тобто носієм мови. Такий тип перекладу як правило, має найбільшу природність (з приводу вираження засобів), які зазвичай відбираються так, щоб, сприймаючи текст, тобто читач не виходив за межі власного культурного контексту, що, в свою чергу надає другорядного значення відтворенню структурно-формального аспекту оригіналу.

Отже, еквівалентність означає чітке відношення між вихідним та кінцевим текстами, які виконують аналогічні комунікативні функції у різних культурах. Лінгвіст Г. Мірам наводить загальноприйнятну класифікацію типів еквівалентності: синтаксичну, семантичну (компонентна і денотативна) та прагматичну еквівалентність.

Еквівалентність виступає в якості основи комунікативної рівноцінності, наявність якої і робить текст перекладом. Під поняттям еквівалентності перекладу розуміють передачу в перекладі змісту оригіналу, який розглядається як сукупність інформації, яка міститься в тексті, включаючи емотивні, стилістичні, образні, естетичні функції мовних одиниць. Таким чином, еквівалентність – поняття ширше, ніж «точність перекладу», під яким зазвичай розуміють лише збереження «предметно – логічного змісту» оригіналу. Іншими словами, норма еквівалентності означає вимогу максимальної орієнтованості на оригінал [31: 30].

Поняття еквівалентність – одне з головних завдань перекладача, що полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична спільність змісту оригіналу і перекладу дуже значна.

Під еквівалентністю, у теорії перекладу слід розуміти збереження відносної рівності змістовної, змістової, семантичної, стилістичної і функціонально – комунікативної інформації, що міститься в оригіналі і перекладі. Варто особливо підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу – це насамперед спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття реципієнта і яка не тільки експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно віднесена до підтексту. Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації породження тексту оригіналу і його відтворення в мові перекладу.

Головне в будь-якому перекладі – це передача змістової інформації тексту. Всі інші її види й характеристики: функціональні, стилістичні (емоційні), стильові, соціолокальні та ін. не можуть бути передані без відтворення змістової інформації, а саме: весь інший зміст компонентів повідомлення нашаровується на змістову інформацію, витягується з неї, підказується нею, трансформується в образні асоціації і т.п. Таким чином, завдання перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу.

Отже, поняття адекватність поєднує передачу стилістичних і експресивних відтінків оригіналу, а еквівалентність орієнтована на відповідність створюваного в результаті міжмовної комунікації тексту визначеним параметрам, що задаються оригіналам. Іншими словами, еквівалентність – це відношення результатів двох комунікативних актів-первинного і вторинного, а також завжди у відомій мірі націлена на ідеальний еталон; має на увазі вичерпну передачу змісту оригіналу на всіх семіотичних рівнях і в повному обсязі його функцій, чи стосовно до того чи іншого семіотичного рівня. Тобто вимога еквівалентності носить максимальний характер або стосовно тексту в цілому, або стосовно його окремих аспектів.

2.3 Семантично-стилістичні видозміни німецькомовної спортивної термінології при перекладі українською мовою

Значну частину спортивної лексики становлять загальноновживані слова, які є відомими носіями мови, наприклад: змагання, вболівальник, команда, перемога, поразка, спорт, стадіон, старт, учасник, фанат, фінал. Напр.: « У змаганнях з перетягування канату здобула перемогу команда Черкаської обласної лікарні» («Вечірні Черкаси», 24.09.2009), Команда провела декілька матчів із командою з Росії» («Голос України» , 22.07.2009).

Інша група складається зі спортивних термінів: ті, що давно функціонують умові (*матч, олімпіада, спартакіада, тренер, турнір, дискваліфікація*), і ті, що порівняно недавно увійшли до вжитку (*армреслінг «вид спортивної боротьби», дельфін «вид плавання», рефері «у деяких спортивних змаганнях - суддя», стрітбол «вуличний баскетбол»*): «Тож у підсумку - друге місце у турнірі у Франції і гарантоване потрапляння у світову вісімку за результатами сезону» («Яготинські вісті» 25.09.2009), «Паралельно проходили змагання з гирьового спорту та армрестлінгу» («Яготинські вісті», 25.09.2009).

Не забуваємо про використання іншомовних слів з іншомовним походженням, наприклад: кікбокс-синг «один з професійних видів спорту, в якому поєдналися головні риси класичного або традиційного боксу та низки новітніх спортивних одноборств», овер-тайм «додатковий час в ігрових видах спорту», плів-оф «вид спортивних змагань на вибування». Напр.: «Дорогу у плів-оф збірній Україні розчистило вогняне бомбардування фанатами штрафного майданчика англійців» («Україна молода», 13.10.2009).

Вважається, що спеціальні лексеми на даний момент вже перейшли до загальноживаного словника. Таке твердження зумовлено сильною активністю використання таких понять у суспільстві, наприкладу у засобах масової інформації. Можна погодитися, що «чим більше втягнена та чи інша сфера діяльності в міжнародному співпрацю, в більш чи менш тривалі міжнародні стосунки, тим відкритішою є лексика і термінологія цієї сфери іншомовним інноваціям». Таке твердження є вірним, адже під час систематичного використання спортивної термінології, різні країни по всьому світу використовують своє позначення того, чи іншого терміна. Дуже яскравим є приклад з плаванням в Україні, коли кожен знає цей вид спорту і може пояснити все, певними термінами. Але, якщо спитати українця про біатлон, його правила, екіпірування, чи видатних спортсменів у цій галузі, спам'ятають лише вболівальники.

У 21 ст. простежувався процес втрачання однозначності, стає більш розширеним і вже втрачає однозначність. Потім такий термін ще більше розширює свої значення і вживається в інших сферах життєдіяльності людини. Напр.: аутсайдер «спортсмен або команда, які посідають або посіли в змаганнях останні місця» і «політик чи політична сила, яка у результаті виборів займає одне з останніх місць», «Хто буде в аутсайдерах після президентських виборчих перегонів?»

Під час аналізу останніх досліджень та публікацій показує на зростанні результативності спортсменів та нові розробки у напрямку системи їхньої

підготовки, розширення форм рухової активності населення та дозволя, посилення зацікавленості молодих людей туризмом, а також історичні, політичні та культурні передумови активізували роботу фахівців над розробкою та впорядкуванням спортивної термінології. У цьому напрямі досліджень актуальним питанням є розгляд етапів розвитку української термінології, що має як теоретичне, так і практичне значення.

Теоретичне обґрунтування етапів розвитку спортивної терміносистеми дає змогу підкреслити значення молоді спортивної науки, основною складовою якої є понятійно-термінологічний апарат.

Але існує проблема у підсиленні методичного та дидактичного матеріалу для повного уявлення етапів розвитку спортивної термінології, що входить до пункту вивчення теми «Термінологія. Лексикологія. Спортивна термінологія» студентами фізкультурних вищих навчальних закладів з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». У самій лінгвістичній науці було проведено малу кількість наукових робіт, присвячених спортивній термінології. За весь період розвитку спортивної української термінології було захищено тільки чотири кандидатські дисертації (2 – лінгвістичні і таж сама кількість зі спорту) – М. Н. Паночком «Украинская спортивна лексика», І. Т. Янковим «Українська спортивна термінологія (історико-методологічний аналіз)», О.В. Боровською «Співвідношення національних та інтернаціональних термінів в українській термінології фізичної культури і спорту», та Л. А. Карпець «Український спортивний жаргон: структурно-семантичний аспект».

Іменники жіночого роду у спортивні термінології

Відтінок розмовності українській публіцистиці надають іменники зі значенням жіночої статі. У мові української преси на позначення жінок-спортсменок переважають лексичні утворення від повних або усічених основ іменників, що означають осіб чоловічої статі, за допомогою суфікса -к(-а).

Напр.: *медаліст - медалістка, призер-призерка, рекордсмен-рекордсменка, тенісист - тенісистка та ін.*

Останнім часом у мові періодично з'явилися іменники зі значенням жіночої статі, яких раніше не було або вони не вживалися, оскільки вид спорту вважався суто чоловічим, напр.: «Вже не дивина: бачити на рингу боксерок» («Газета по-українськи», 28.08.2008).

Зрідка в мові сучасної української преси вживають іменники із суфіксом –их(-а), які позначають осіб жіночої статі за видом спорту. Це, наприклад, лексема *плавчиха*. Хоча і журналісти подекуди вживають також іменник із суфіксом –ин(-я), *плавиння*. Напр.: «Рівненська плавчиха здобула бронзу на Параолімпійських іграх у Пекіні», «Кіровоградська плавиння побила світовий рекорд» («Україна молода», 29.11.2008).

У німецькій мові майже завжди розрізняють іменники (професії) на два типи, чоловічий і жіночий. Усе зумовлюється закінченням –in для позначення жіночого роду, наприклад: *Der Biathlet, Die Biathletin, Der Student, Die Studentin, Der Sportler, Die Sportlerin, Der Tänzer, Die Tänzerin, Der Dolmetscher, Die Dolmetscherin, Der Übersetzer, Die Übersetzerin, Der Partner, Die Partnerin*.

В останні десятиліття всі європейські мови переживають неологічний ренесанс. Завдяки кумулятивній функції, здатності відображати, фіксувати й зберігати інформацію про пізнану людиною дійсність у мовах з'являється значна кількість нових лексичних одиниць. Царина спорту також не стала винятком. У спортивній лексиці це, наприклад, слова *віндсерфінг (wind surfing), шорт-трек (short track), скейтбордінг (skate boarding), кікбоксинг (kick boxing), фрістайл (free style), бодібілдинг (body building) та багато інших* [33: 300].

Через особливу значущість у контексті олімпійського руху наперед виступають проблеми виникнення й закріплення в мові нової спортивної термінології. Наукова і практична цінність осмислення, систематизації та унормування новітньої іншомовної термінології, внесення її до словників спортивних термінів є очевидною.

Аналіз джерел свідчить, що проблему запозичення і впровадження іншомовних термінів вивчало багато науковців (І. Байбакова, Т. Балабан, М. Вакуленко, В. В. Виноградов, А. С. Д'яков, З. Казимира, Л. П. Кислюк, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько, В. Моргунюк, А. Г. Наумовець, Л. О. Симоненко, А. В. Суперанська, Б. Є. Рицар, Р. В. Рожанківський, Б. Шуневич та багато інших). Кількість розвідок, у яких розглядають конкретні проблеми, що виникають через масову появу іншомовних слів, збільшується. Учені пропонують критерії доцільності запозичення: інтернаціональний характер терміна, ступінь засвоєння запозичення, наявність/відсутність питомих відповідників, можливості калькування, милозвучність [34: 53].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Мас-медійний дискурс виник не так давно, але вже за такий короткий термін має великий вплив на суспільство. Це стосується буквально всього навколо нас. Кожного дня ми дивимося новини і читаємо статті у газеті чи Інтернет джерелах. Але під час читання, інколи не зрозумілі ті чи інші терміни. У цьому випадку важливу роль відіграє адекватність. Переклад ніколи не може бути віддзеркаленням оригіналу. Під час намагання досягти еквівалентності, як наслідок, може відбутися значне відходження від самого оригіналу.

Також було розглянуто відтворення спортивної термінології у мас-медійному дискурсі. У німецькомовних мас - медійних текстів відображено не так багато фразеологічних прикладів, які б були пов'язані зі спортом, але інколи трапляються і влучні приклади. Одним з таких прикладів є:

(13) *Schwimmen - ein Sport, der fit macht* (SESDFM, URL).

Плавання - вид спорту, який допомагає вам бути завжди у формі.

У німецькій мові все звучить лаконічно і максимально просто, тоді як в українській мові використовують описовий метод, щоб якомога краще передати зміст.

При перекладі текстів, перекладач має не забувати про семантико-стилістичні видозміни німецькомовної спортивної термінології при перекладі українською мовою. Такі сучасні види спорту як плавання і біатлон є своєрідними видами фізичних вправ і належать до наймасовіших видів спорту як у нашій країні, так і за кордоном. Існує багато випадків, коли німецький варіант, дуже складно перекласти на українську мову. Використовується певні трансформації і видозміни самого речення для досягнення бажаного результату. У випадках коли, перекладач не може знайти еквівалент, використовується описовий метод, тим самим змінюючи будову речення оригіналу.

Отже, у другому розділі було встановлено, що переклад – це діяльність, основним завданням якого є передача змісту тексту мови оригіналу засобами

мови перекладу, а також безпосередньо результат цієї діяльності. До лексичних трансформацій при перекладі німецькомовної спортивної лексики належать додавання, опущення, експлікація, компенсація, антонімічний переклад, транскрипція, транслітерація та калькування. Необхідність у вживанні перекладацьких трансформацій зумовлена двома факторами: людським та текстуальним; до людських відносяться рівень володіння мовою читача, наявність чи відсутність звичок до певних мовленнєвих стандартів та стереотипів і певних попередніх знань; до текстуальних відносяться певні лексичні та смислові відмінності слів двох мов, а також потреба в редагуванні емоційного та контекстуального забарвлення слів.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З ПЛАВАННЯ ТА БІАТЛОНУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 Способи досягнення адекватності при відтворенні німецької спортивної термінології

Адекватність - це співвідношення вихідного та кінцевого текстів, при якому враховується мета перекладу. Переклад тексту можна вважати адекватним, якщо хоча б одна з двох умов збережена: правильно перекладені усі терміни та їх сполучення; переклад є зрозумілим для спеціаліста і в нього немає до перекладача ніяких питань і зауважень. Адекватний переклад – це відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. При відтворенні адекватного перекладу враховується прагматична і змістова еквівалентність, яка не порушує ніяких норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень.

Під час адекватного перекладу спортивної термінології з німецької мови на українську треба виділити найважливіші трансформації. Чим більше перекладач використовує трансформації, тим кращим стає переклад. Як вже було зазначено раніше, у процесі перекладу текст зазнає як міжмовних замінів так і певних перекладацьких трансформацій. Ці трансформації, простежуючись на різних рівнях мовної діяльності (фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному та текстовому), передають відповідними іншомовними засобами. Термін «трансформація» у теорії перекладу використовується для того, щоб показати відношення між вихідним та кінцевим мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою, заміну, яку називають перетворенням, або трансформацією. Іноді без трансформації не існує і самого перекладу.

Розглянемо перекладацькі трансформації, які використовуються нами у кваліфікаційній роботі для адекватного відтворення українською мовою німецькомовної спортивної лексики у таких популярних видах спорту як плавання і біатлон.

В своїй роботі «Курс перекладу» Латишев Л.К. вказує лексичні трансформації як «відхилення від словникових відповідностей». У лексемних системах української та німецької мов можна зазначити розбіжності, що проявляються у типі змістової структури слова. Будь-яке слово, тобто лексична одиниця – це частина лексичної системи мови. Цим пояснюється своєрідність семантичної структури слів у різних мовах. Тому сутність лексичних трансформацій складається в «заміні окремих лексичних одиниць (слів та стійких словосполучень) іноземної мови лексичними одиницями мови перекладу, що не є їхніми словниковими еквівалентами і які мають інше значення, ніж одиниці іноземної мови, які вони передають у перекладі».

Основоположним визначенням терміну «перекладацькі трансформації» прийнято вважати визначення Бурхударова Л.С., який стверджує, що «перекладацькі трансформації» – це міжмовні перетворення, перебудова елементів вихідного тексту, операції пере вираження змісту або перефразування з метою досягнення перекладацького еквіваленту [32: 320].

Як зазначено вище, існують різноманітні точки зору на кількість видів трансформацій, втім більшість авторів сходяться на тому, що поділ значною мірою є приблизним та умовним. Перекладацькі трансформації рідко зустрічаються в чистому вигляді – зазвичай вони поєднуються одна з одною, приймаючи характер складних, комплексних трансформацій.

Перекладацькі трансформації можна поділити на вісім видів:

Транскрипція і транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою літер мови перекладу. При транскрипції відтворюється приблизна звукова форма іншомовного слова.

Вона широко представлена в суспільно-публіцистичній літературі та есеїстиці, а також у художній літературі [32: 320]. Наприклад:

(1) *Als erfolgreichster Schwimmer gilt der US-Amerikaner Michael Phelps* (DG, URL).

Найбільш успішним плавцем є американець Майкл Фелпс.

Цікавість цього випадку полягає в тому, що ім'я «Майкл» перекладається на українську мову як «Михайло», в німецькій же мові «Мікаель». Усі варіанти є вірними залежно від того, на яку мову ви перекладаєте, але якщо це стаття у газеті, потрібно притримуватися оригіналу (а саме того, що це американський плавець) «Майкл», для того щоб не заплутувати читачів.

Калькування – це переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем чи слів (якщо це стійке словосполучення) їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці [16: 491]:

(2) *Zum zweiten Mal kämpfen die Open-Water-Schwimmer in London um olympisches Edelmetall* (OL, URL).

Вдруге плавці у Лондоні воюють за олімпійське золото у змаганнях під відкритим небом.

В оригіналі використовується запозичення з англійської мови. Для українського перекладу більш влучним є дослівний переклад.

Конкретизація – це заміна слова або словосполучення іноземної мови з більш широким значенням словом або словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням. Конкретизація може бути мовною та контекстуальною (мовленнєвою) [16: 493].

(3) *Kraulstil. Die Schwimmbecken müssen 50 m lang und 21 m breit sein* (OL, URL).

Кроль (як стиль плавання). Басейни повинні бути довжиною 50 м і шириною 21 м;

У даному випадку використовуємо конкретизацію для чіткого пояснення.

Приєм генералізації є протилежним конкретизації, адже він полягає в тому, що дещо специфічне, конкретне чи видове в перекладі подається узагальнено, тобто за допомогою родового поняття; конкретне, специфічне при цьому опускається, тобто вузьке поняття про реалію замінюється ширшим. Застосовуючи цей прийом, перекладач уникає необхідності робити примітки (особливо при другорядних деталях), що засвідчують наступні приклади:

(4) *Ich kann endlich befreit aufschwimmen", wird der Rückenschwimmer von mehreren Medien zitiert (JGWNZO, URL).*

«Нарешті я можу вільно плавати», повідомляє плавець для декількох медіа джерел.

У цьому випадку використовується метод генералізації для передачі основної інформації. Оскільки це медіа джерело, потрібно максимально просто пояснити сенс усього речення для читача.

Компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, прагматичні значення, а також стилістичні нюанси, тотожні передача яких неможлива, а, отже, втрачаються при перекладі, передаються в тексті перекладу елементами іншого порядку, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі.

Компенсацією називається такий спосіб перекладу, при якому елементи змісту оригіналу, що були втрачені при перекладі, передаються в тексті якимось іншим чином для компенсації семантичної втрати. Іншими словами, це заміна непереданого елемента оригіналу аналогічним або яким-небудь іншим елементом, що компенсує втрату інформації і здатний справити подібну дію на читача. Слід зазначити що явище компенсації не має достатнього висвітлення в лінгвістичній літературі, незважаючи на її значення при перекладі художньої літератури. В перекладацькій практиці використовуються три види компенсації. Компенсація аналогічним прийомом (повна компенсація) застосовується в іншому місці перекладу по відношенню до позиції цього прийому в оригіналі і

в найбільш повній мірі забезпечує еквівалентність перекладу. Компенсація іншими прийомами (часткова компенсація) частіше використовується на місці непереданого прийому оригіналу і поповнює втрати лише частково. Суцільна компенсація застосовується тоді, коли автор навмисне приводить абсурдний порядок слів для того, щоб підкреслити пародійність тексту. А отже, ми говоримо про суцільну компенсацію тоді, коли в перекладі взагалі може не бути словникових відповідників оригіналу.

- лексичне опущення та додавання

У деяких випадках для того, щоб правильніше і зрозуміліше передати зміст вихідного матеріалу, у перекладача може виникнути потреба ввести кілька додаткових слів, або вжити прийом лексичного додавання [16: 493].

Наприклад:

(5) *Star der deutschen Mannschaft war lange Zeit Michael Groß, der alleine drei Goldmedaillen für sein Team gewann* (MG, URL).

Майкл Гросс довгий час був зіркою німецької команди, який вибив перемогу свої команді тричі (двічі в Лос-Анджелесі в 1984 році і один раз в Сеулі в 1988 році) для своєї команди.

(4) *Ich kann endlich befreit aufschwimmen", wird der Rückenschwimmer von mehreren Medien zitiert* (JGWNZO, URL).

«Нарешті я можу вільно плавати», повідомляє плавець для декількох медіа джерел.

(68) *Die restlichen Plätze im Weltcup-Team, drei bei den Männern und vier bei den Frauen, werden nach dem zweiten Teil der deutschen Meisterschaft an diesem Wochenende in Ruhpolding vergeben* (EWSMUWSK, URL).

Решта місць у команді Світового кубка, три у чоловіків та чотири у жінок, будуть присвоєні після другої частини чемпіонату Німеччини в ці вихідні в Рупольдінгу (селище в Німеччині).

У цих прикладах можна побачити як лексичне додавання, так і опущення. Все залежить від перекладача і аудиторії, яка буде читати чи слухати дану інформацію.

Залежно від контексту та видання, для повного розуміння, інформацію можна розширити.

Антонімічний переклад — це лексична трансформація, при якій створюється заміна ствердної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативної на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням. У німецько-українських перекладах ця трансформація застосовується особливо часто, коли в оригіналі негативна форма спожита із словом, що має негативний префікс. У рамках антонімічного перекладу одиниця мови оригіналу може замінюватися не лише прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й іншими словами та поєднаннями, що виражають протилежну думку. Наприклад:

(6) *Cornelia Ender bei den Weltmeisterschaften 1975 in Cali, wo sie bereits mit 17 Jahren 4 Goldmedaillen holte* (OWSSIHP, URL).

Корнелія Ендер на чемпіонаті світу в 1975 році в Калі, де вона з 17 років не зазнала поразки і здобула 4 золоті медалі.

(7) *Er schob einen Stuhl zurecht: „Wenn du willst“* (JGWNZO, URL).

Від підсунув собі стільця: «Якщо ти не заперечуєш».

Описовий переклад – лексико-граматична трансформація, за якою лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що дає відносно повне пояснення або визначення засобами мови перекладу. Недоліком описового перекладу є його громіздкість та багатослівність. Тому найбільш успішно цей спосіб перекладу застосовується в тоді, коли можна обійтись порівняно коротким поясненням.

(8) *"Er hat viel Geduld mit uns und hilft uns gerne", sagt Denis. Als der 7-Jährige mit dem Schwimmkurs anfang, hatte er noch Angst vor dem Wasser* (BKDSB, URL).

«Він багато натерпівся з нами і з задоволенням допомагає», каже Деніс. У 7-ми річному віці, коли він почав заняття з плавання, він ще боявся води.

В українській мові немає одно корінного слова, яке б описувало «заняття з плавання». Можна транслітувати слово «курс», але термін «заняття» більш вживаний.

Також важливо зазначити інтернаціоналізми, які частіше всього використовують з англійської мови. Німецька мова не стала винятком, тому все частіше і частіше у неї проникають інтернаціональні слова.

Наприклад: (9) *Der Coach schreibt Phelps zu Beginn einer Olympiasaison Zahlen auf ein Zettelchen* (DG, URL).

Коуч записує Фелпсу номери на листку паперу на початку олімпійського сезону.

Термін «коуч» все більше використовується у мовах як інтернаціоналізм. В українській мові існує слово «тренер», але сучасні видання надають перевагу новомодному введенню.

(37) *Im Rahmen der Finals mit zehn deutschen Meisterschaften, bei denen insgesamt 178 000 Zuschauer und bis zu zwei Millionen Fans vor den TV-Bildschirmen zuguckten, sprach Hentke über die Finals und ihren Plan bis zum Karriereende* (SMFHÜO, URL).

У рамках фіналу з десяти чемпіонатів Німеччини, за яким спостерігали загалом 178 000 глядачів та до двох мільйонів уболівальників перед телеекранами, Гентке розповіла про фінал та їхній план до кінця кар'єри.

«Фанати» інтернаціоналізм, який прийшов з англійської мови, «уболівальники» також влучно підходять для перекладу.

(13) *Schwimmen - ein Sport, der fit macht* (SESDFM, URL).

Плавання - вид спорту, який допомагає вам бути завжди у формі.

Цей випадок цікавий тим, що вираз “fit macht“ частково прийшов з англійської мови, так зване калькування на німецьку. В українській мові використовують описовий метод перекладу.

Такі способи перекладу спрямовані на лексико-семантичні трансформації. Лише еквівалентна, цілісно-ситуативна заміна, компенсація та частково запровадження нового слова можуть стосуватися практично всіх рівнів мови як мовної діяльності. Використання цих способів покликане забезпечити в певному контексті максимальне співвіднесення мовних картин світу обох текстів, тобто більший ступінь адекватності. Саме так вдається наблизити норми сполучуваності, уникнути чужомовних реченневих і словотвірних моделей тощо.

У наведених вище прикладах перекладацькі трансформації слугують засобом вирішення суперечностей, які інколи виникають під час перекладу текстів. Латишева Л. К. ділить причини трансформацій на дві групи: на фактори самого тексту та фактори безпосередньо читача.

В одній з своїх праць він робить сильний акцент саме на спроможності читача правильно (адекватно) інтерпретувати прочитане, адже це сильно залежить не тільки від самого тексту, але й від певних передумов, якими повинен володіти читач. Сюди він відносить рівень володіння мовою, якою перекладений текст, наявність звичок до певних мовленневих стандартів та стереотипів і певних попередніх знань, за відсутністю яких неможливо буде зрозуміти, про що йдеться в тексті. Ці передумови Латишев називає комунікативною компетенцією.

Левицька Т. Р. приділяє багато уваги саме текстуальним факторам. Вона поділяє їх на чотири види:

У значенні слова в різних мовах часто виділяються різні ознаки одного й того ж явища чи поняття, що неминуче створює труднощі при перекладі.

Даний мовний факт спостерігається не тільки в словах з прозорою смисловою структурою. Етимологічно його можна простежити в дуже багатьох

словах. Ознака, покладена в основу значення слова, не повинна домінувати у свідомості перекладача. Відірвавшись від нього, він повинен знайти відповідне слово українською мовою.

Відмінності у смисловій структурі слова є однією з основних причин, що викликають лексичні трансформації. Ці відмінності пов'язані з характерними особливостями окремих слів або груп слів. Даний розділ охоплює цілий ряд явищ – навіть ідентичні за значенням слова різних мов не є абсолютно рівнозначними та ніколи повністю не збігаються. Найчастіше збігається перший лексико-семантичний варіант таких слів, їх основне значення, а далі йдуть різні лексико-семантичні варіанти, бо розвиток значень цих слів йшов різними шляхами. Це зумовлено різним функціонуванням слова в мові, розходженням у вживанні, різною сполучуваністю.

Семантична структура слова зумовлює можливість його контекстуального вживання і переклад контекстуального значення слова становить нелегку проблему.

Контекстуальне значення слова багато в чому залежить від характеру семантичного контексту, від семантики поєднаних з ним слів. Оказіональне значення слова, що несподівано виникає в контексті, не є довільним - воно потенційно закладене в семантичній структурі даного слова. У контекстуальному вживанні слова в поезії або художній прозі часто проявляється проникнення автора у саму глиб його семантичної структури. Адже мовленню властиві як парадигматичні, так і семантичні зв'язки, і лексичні потенції слова можуть бути розкриті в обох випадках. Але виявлення цих потенційних значень тісно пов'язано зі своєрідністю лексико-семантичного аспекту кожної мови, звідси і впливає труднощі передачі контекстуального значення слів у перекладі: що можливо в одній мові, неможливо в іншому.

3.2 Методи перекладу німецької спортивної термінології з плавання

Сучасна спортивна термінологія з плавання активно піддається у сучасному німецькомовному медійному дискурсі і потребує адекватного відтворення українською мовою, оскільки зацікавленість українського читача є значною. Галузь фізичної культури спорту була в Україні значною мірою русифікованою. Особливо це стосується опублікованих спеціальних книг, методичних рекомендацій, навчання в школах, технікумах і вищих навчальних закладах та проведення тренувального процесу. Вибір адекватного відтворення того чи іншого спортивного терміна постає певною перекладацькою проблемою. Існує багато таких прикладів:

(10) *"Ich war schon immer Wassersportler", erzählt Leo. Nach einem Herzinfarkt vor 17 Jahren muss er zwar kürzer treten und aufpassen, dass er sich nicht übernimmt. Aber einmal pro Woche unterrichtet er noch in einer Schwimmbhalle in Berlin-Lichterfelde* (JGWNZO, URL).

«Я завжди був спортсменом з водних видів спорту», - каже Лео. Після серцевого нападу 17 років тому він повинен відступити і бути обережним, щоб його не перейняти. Але раз на тиждень він все ще викладає в басейні в Берліні-Ліхтерфельде.

У німецькій мові слово "Wassersportler" пишеться разом, в українській мові використовується описовий метод. "Schwimmbhall" дослівно перекладається як приміщення для заняття з плавання, але в українській мові можна використати метод генералізації.

(12) *Bei der Deutschen Meisterschaft im Rahmen der "Finals 2019" hat sich Franziska Hentke jüngst den Titel über 200 Meter Schmetterling geholt* (SMFHÜO, URL).

Франциска Гентке нещодавно виграла титул у змаганнях на 200 метрів у стилі «батерфляй» на чемпіонаті Німеччини у рамках «Фіналу 2019».

Ім'я спортсмена транслітеруємо. При перекладі терміну "Schmetterling" використовуємо метод додавання. "Finals 2019" можна

перекласти методом калькування, чи методом додаванням (якщо у статті немає чіткої інформації).

Сучасна українська спортивна термінологія формується на базі наявного словникового фонду рідної та іноземних мов з урахуванням існуючих мовних традицій і повинна бути зрозумілою та зручною для вивчення та використання фахівцями та аматорами фізичної культури і спорту.

Плавання є своєрідним видом фізичних вправ і належить до наймасовішого виду спорту як у нашій країні, так і за кордоном. Специфічна особливість плавання пов'язана з руховою активністю у водному середовищі, чим пояснюється його гігієнічна, оздоровча, прикладна і спортивна цінність.

Плавання з методикою викладання – одна з основних навчальних дисциплін на факультеті фізичного виховання і спорту. На сучасному етапі, при вивченні дисципліни «Плавання» державною мовою, виникають певні труднощі.

Причина в основному одна - практично відсутня спеціальна література з плавання українською мовою, а якщо вона і є, то явно застаріла – видання 60-70 років ХХ ст. Підручники, посібники, якими зараз користуються студенти, як правило, російськомовні. У зв'язку з цим для полегшення викладання і вивчення дисципліни «Плавання з методикою викладання» підготована довідкові матеріали. У них наводяться найбільш уживані специфічні терміни і вислови, що використовуються при вивченні цієї дисципліни. Структура перекладу подана відповідно до основних розділів предмета. Переклад подано з російської на українську мову в алфавітному порядку. У матеріалах наведено також основні жести та пояснення до них, які використовуються при навчанні техніки плавання різними способами та її вдосконалення.

(14) Gestreckte Wasserlage: *Stoße dich fest vom Beckenrand ab und versuche zu gleiten. Deine Arme sind gestreckt vorn. Wenn du dich in einer guten Wasserlage befindest, fängst du mit dem Kraulbeinschlag an und machst einen Armzug zum Einatmen* (VDLUA, URL).

Витягнуте положення у воді: міцно відштовхуйтесь від краю басейну і намагайтеся ковзнути. Ваші руки витягнуті вперед. Коли ви перебуваєте у хорошому положенні у воді, ви починаєте з удару ногою і робите рух руки, щоб зробити вдих.

Термін "Gestreckte Wasserlage" дуже важко перекласти у зв'язку зі знайденням еквіваленту в українській мові, якщо еквівалента немає, використовуємо описовий метод для чіткого розуміння .

(15) Der Wasserdruck wirkt auf den ganzen Körper. Je tiefer der Körper ins Wasser eintaucht, desto höher ist der auf ihn wirkende Druck. Da gegen den Wasserdruck ausgeatmet werden muss, wird die Atemmuskulatur im Wasser stärker beansprucht als an Land (VDLUA, URL).

Тиск води впливає на весь організм. Чим глибше тіло занурюється у воду, тим вище тиск, що діє на неї. Оскільки вам потрібно зробити видих проти тиску води, дихальні м'язи у воді сильніше напружуються, аніж на суші.

У даному прикладі переклад відбувається послідовно. Усі німецькі терміни мають еквівалент в українській мові.

3.3 Методи перекладу німецької спортивної термінології з біатлону

Сучасна спортивна термінологія почала бурхливо розвиватися в період активного формування спорту як соціального явища, тобто з кінця XIX століття. Саме тоді в Європі відбувалося організаційне оформлення окремих видів спорту: засновувалися спортивні федерації, формували єдині правила змагань, зароджувалася теорія спортивного тренування як наука.

Не дивно, що чимало спортивних термінів мають саме західноєвропейське походження. В основі багатьох спортивних термінів лежать переважно англійські, французькі та німецькі корені (*спорт, бокс, рекорд, крос, матч, гол, нокаут, футбол, волан, естафета, медаль, тир, рапіра, шпагат тощо*). А звичні для нас терміни грецького чи латинського походження (*стадіон, гімнастика, акробатика, атлет, олімпієць, диск, біатлон, ритміка, реабілітація, кваліфікація, капітан та ін.*) набули інтернаціонального, міжнародного характеру й зрозумілі усім без будь-якого перекладу.

Звичайно, змістове наповнення таких слів значно змінювалося та розширювалося, а позначувані ними поняття іноді віддалилися від свого первинного значення. Досить скористатися французьким коренем слова «спорт», яке в дослівному значенні перекладалося як «розвага», «вільне проведення часу», «гра». Нині це термін, яким позначається поширене соціальне явище, що стало невід'ємною рисою сучасної цивілізації.

Значний внесок у розвиток терміносистеми спорту внесли видатні галицькі діячі — проф. Ярослав Рудницький, проф. Зенон Кузеля, проф. Іван Боберський, Тарас та Петро Франки, Степан Гайдучок та інші. Саме І. Боберським, якого ще за життя називали батьком українського тіловиховання, було введено в обіг такі терміни як «відбиванка» (волейбол), «гаківка» (гокей), «ситківка» (теніс), «столівка» (настільний теніс), «наколесництво» (велоспорт), «ле-щетарство» (лижний спорт), «санкарство» (санний спорт), «бій навкулачки», «навкулачництво» (бокс), «біжня» (бігова доріжка), «скічня» (трамплін), «вихідна постава» (вихідне положення) та багато інших.

Саме у цей час почалися перші спроби перекладу текстів і статей з такого виду спорту, як біатлон. З самого початку було дуже складно зрозуміти головні принципи цього змагання. Ніхто до кінця не розумів правила, тому що в Україні вид цього спорту ніколи не був розповсюджений.

Тому перекладачі почали опрацьовувати все більше іншомовних текстів для усвідомлення усіх нюанси і правила для чіткого розуміння і адекватного перекладу текстів.

Біатлон - це насамперед зимовий вид спорту, двоборство, лижні перегони і стрільбу стоячи чи лежачі на кількох вогневих рубежах з дрібнокаліберної гвинтівки. Біатлон почав свій розвиток у 20-х роках 20 століття, коли почали проводити змагання з лижних перегонів серед військових патрулів зі стрільбою і киданням гранати.

Біатлон почав свій розвиток у Скандинавії. Тоді це були перші змагання в лижних перегонах з додаванням стрільби. Подібні заходи були проведені в Норвегії ще у 1767 році. У даних змаганнях було три етапи, один з яких передбачав проходження схилу і влученням у ціль з гвинтівки. Сама ціль знаходиться у 40-50 кроків від самих атлетів. Все ж таки, попри ранню появу і неабияку популярність в скандинавському регіоні, у інших країнах своїх вболівальників він не знайшов.

Тільки у 1958 році біатлон повернувся, як професійний вид спорту. Саме з цього моменту біатлон започаткувався як професійний. У цей рік почали проводити чемпіонати світу з біатлону та чемпіонати Європи. Згодом він став олімпійським видом спорту. У 60-х роках вже набув такого статусу, який зберігся до сьогоднішніх днів. Біатлон майже одразу був включений до програми Олімпійських ігор. Перший комплект медалей був розігранний серед чоловіків у Скво-Веллі (США). Що стосується жінок у спорті, ситуація була напруженішою. Перший виступ біатлоністки на олімпійських іграх відбувся у 1992 році Альбервілі (Франція). Першою олімпійською чемпіонкою з біатлону стала росіянка Анфіса Резцова. По сьогоднішній день у олімпійських іграх беруть участь як чоловіки, так і жінки. Були створені команди тільки для жінок.

Що стосується перекладу, для адекватного перекладу потрібно чітко розіміти правила змагання.

Мішені на вогневих рубежах розміщені на відстані 50 м. Сам діаметр мішені для стрільби з положення лежачи дорівнює 45 мм, для стрільби з положення стоячи — 115 мм .

За кожну незакриту мішень біатлоніст повинен додатково пробігти штрафне коло (150 м), а якщо це індивідуальна гонка, то за кожну незакриту мішень до фактичного часу спортсмена ще додається одна штрафна хвилина. У естафетних гонках у спортсмена завжди є три запасних патрони, якщо йому не вдається закрити мішені за допомогою них, то за кожну мішень нараховується штрафне коло.

У біатлоні стрільба завжди починається з положення лежачи, а вже потім іде стрільба з положення стоячи. Що стосується спринту і естафет стрільба йде тільки два вогневі рубежі, а в гонці переслідування, мас-старті й індивідуальній гонці — чотири вогневих рубежі.

За 15 хвилин до старту, біатлоністи зобов'язанні пройти маркування в спеціальному стартовому містечку. У цьому місці маркуються лижі і перевіряються гвинтівки. У гвинтівках перевіряються мінімальне зусилля на спусковий гачок, необхідне для здійснення пострілу. По правилам, воно не повинне бути меншим аніж 500 гр. У кожної команди є дві запасні гвинтівки. Вже потім перевіряється правильність стартового номера і дотримання правил про рекламу. Видають стартові номери, які спортсмен сам кріпить на стегні. На ноги біатлоністам кріпляться передавачі, які замірять час при проходженні контрольних рубежів.

Як правило, в спринті і індивідуальній гонці, спортсмени виходять на старт через кожні 30 секунд. Кожен біатлоніст за 10 секунд до початку старту отримує звуковий сигнал, за 5 секунд до старту електронний годинник починає голосно цокати. У перебігу цих п'яти секунд палиці повинні знаходитися за спеціальним обмежувачем руху. При естафеті або мас-старті команда старт подається пострілом стартового пістолета. В гонці

переслідування спортсмени стартують з інтервалом, що дорівнює різниці між ними на фініші спринту, який проводився напередодні.

Після фінішу зброя (вона не повинна бути заряджена) і лижі (повинні бути марковані) ще раз перевіряються. А біатлоністи відправляються на допінг контроль.

В українській мові є багато прикладів того, як тяжко перекладати лексику з біатлону, адже іноді дуже складно знайти еквівалент. Щоб не допустити помилок, перекладач має застосовувати трансформації, які допоможуть виконати переклад найближче до оригіналу (у нашому випадку, це тексти медійного дискурсу). Наприклад:

(19) *Augenklappe- individuell gestaltete Vorrichtung am Diopter, die die Augen des Athleten beim Schießen vor Sonneneinstrahlung schützt* (EIDGTDB, URL).

Пов'язка на око - індивідуально розроблений пристрій на задньому прицілі, який захищає атлета від сонячних променів.

Саме слово *Augenklappe* в українському перекладі звучить як пов'язка на око. І такий переклад є правильним, але у біатлоні це означає зовсім інше.

Що стосується перекладу у мас-медійному дискурсі, в українській мові, переклад цього виду спорту дуже не розвинений. Іноді для чіткого перенесення змісту потрібно використовувати велику кількість трансформацій. Наприклад:

(20) *Ole Einar Björndalen soll die chinesischen Skijäger auf Olympia 2022 vorbereiten, Ehefrau Darja Domratschewa trainiert das Frauen-Team* (BLBWCIC, URL).

Уле-Ейнар Бйорндален повинен готувати китайського піхотинця на зимові Олімпійські ігри в 2022, дружина Дарья Домрачева тренує жіночу команду.

Для початку використовуємо транслітерацію для перекладу імен спортсменів. Лексичне додавання використовуємо для пояснення «*Olympia*

2022»- зимові олімпійські ігри 2022. Слово «*Team*» давно вже використовується як інтернаціоналізм, але у даному випадку «команда» підходить більше.

(21) *Die favorisierte deutsche Biathlon-Staffel erlebte in Pyeongchang ein Desaster. Sie landete am Ende nur auf Rang acht. Gold ging an Weißrussland, Silber an Schweden, Bronze an Frankreich* (DUDBS, URL).

У Пхьончхані для неї відбулося повне фіаско німецької естафети з біатлону. Вона опинилася лише на восьмому місці. Золота медаль дісталася Білорусії, срібна - Швеції, бронзова - Франції.

У цьому випадку у німецькомовному джерелі використовується інтернаціоналізм “*Desaster*” (транскрипція з англійської мови). Для перекладу на українську мову використовуємо лексичне додавання. “*Biathlon-Staffel*” перекладаємо дослівно, хоча можливе лексичне опущення, просто «біатлон». “*Pyeongchang*” транслітеруємо. Лексичне додавання можна примініти для слова “*Gold*”, уточнення для читача.

(24) *Im Rennen dürfen die Läuferinnen aber keine Patrone im System haben. Offenbar hatte Preuß die Patrone aber doch noch herausrepetiert. Die Rennjury ließ sie zumindest weiterlaufen* (BSLDHA, URL).

У гонці лижники можуть не мати патронів. Очевидно, Франциска Пройс мала, але патрони випали. Журі гонок дозволило їй щонайменше продовжити.

Вислів “*Patrone im System habe*” можна скоротити (лексичне опущення). Також конкретизація стосується самого ім'я спортсменки, якщо речення вирвано з контексту, краще уточнити усю інформацію.

(27) *Bereits nach den Olympischen Winterspielen 2018 in Pyeongchang, bei denen sie Olympiasiegerin sowohl im Sprint als auch im Verfolgungsrennen geworden war, hatte sie öffentlich von einem möglichen baldigen Rücktritt gesprochen* (SMFHÜO, URL).

Вже після зимових Олімпійських ігор 2018 року в Пхенчхані, де вона стала олімпійською чемпіонкою як у спринті, так і у гонці, вона публічно говорила про можливу ранню відставку.

Вже у цьому випадку, німецьке видання повністю прописує назву спортивних змагань “*Olympischen Winterspielen 2018*”, тому переклад на українську мову дослівний, назву міста транслітеруємо, термін “*Sprint*” інтернаціоналізм.

Тож, підводячи підсумки усього вищезазначеного, можна з усією впевненістю сказати, що головним чинником при перекладі спортивної термінології з біатлону, чи плаванні, все ще залишається поняття адекватного перекладу. Потрібно розуміти головну думку тексту, який перекладає перекладач. І якщо тексти з плавання можливо перекладати без якихось додаткових знань (описовий метод перекладу), то з біатлоном набагато важче. Адже біатлон ніколи не був «спортом для українців». Тому перекладач має усвідомлювати, тонкощі перекладу.

Під час перекладу мас-медійного дискурсу можна зазначити, що інтернаціоналізми відіграють важливу роль. Усі терміни приходять все більше з англійської мови, але іноді такий метод зовсім не допомагає при перекладі. Якщо у німецькій мові, все більше і більше з’являється нових запозичених слів, в українській мові з цим існують деякі проблеми.

Насамперед, не всі українці зрозуміють інтернаціоналізм. Під час перекладу, багато слів можна було не перекладати, а залишити їх, адже вони є інтернаціоналізмами. Але у моєму перекладі перебуває описовий метод, для того щоб як умога більше людей змогли зрозуміти головну думку. З одного боку краще, коли більшість людей зможуть зрозуміти текст без пояснень. Але з іншого боку, коли увесь світ розвивається і користується нововеденими слова, українські читачі все ще звикли читати газети з примітивними поясненнями. Давайте розглянемо деякі приклади перекладу,

які покажуть різноплановість між німецькою і українською мовами. Наприклад:

Ще один інтернаціоналізм "Skijäger". Якщо дивитися у словнику, можна знайти переклад «піхотинець», але спортивна термінологія використовує цей термін у іншому розумінні.

(22) *Sie landete am Ende nur auf Rang acht* (DUDBS, URL).

Вона опинилася лише на восьмому місці.

(31) *Ich dachte, sie würde bei der nächsten WM in Antholz bestimmt noch angreifen.*" (BSLDHA, URL).

Я думав, що вона все-таки буде брати участь у «Всесвітньому турнірі з біатлону в Антхольці».

(34) *Bei der Deutschen Meisterschaft im Rahmen der "Finals 2019" hat sich Franziska Hentke jüngst den Titel über 200 Meter Schmetterling geholt* (SMFHÜO, URL).

Франциска Гентке нещодавно виграла титул у перегонах на 200 метрів у стилі «батерфляй» на чемпіонаті Німеччини у рамках «Фіналу 2019».

У цих випадках влучним буде, використання методу додавання чи опущення.

Як зазначалося раніше, все залежить від контексту і читачів, які будуть читати статтю.

(52) *Sportlich dürfte Peiffer den größten Triumph seiner erfolgreichen Karriere* (PBEBR, URL).

Спорт приніс Пейфферу найбільший тріумф у його кар'єрі.

Це речення є цікавим з лексичного значення, адже у німецькому варіанті використують іншу частину мови, аніж в українській. «Тріумф» є інтернаціоналізмом.

(58) *Alexei Poltoranin war bei der Nordischen Ski-WM in Seefeld im Rahmen der "Operation Aderlass" festgenommen worden, nach einem Doping-Geständnis aber wieder auf freien Fuß gesetzt worden* (DVSFRB, URL).

Олексій Полторанин був заарештований на Чемпіонаті світу з гірськолижного спорту в Селфелді в рамках «Операції Відхилення», але звільнений після тесту на допінг.

Термін «допінг» є інтернаціоналізмом, який однаково використовується у різних мовах світу, українська не є виключенням.

(59) *Im November 2018 hatte die IBU die neun kasachischen Biathleten kurz vor dem Saisonstart vorläufig gesperrt* (DVSFRB, URL).

У листопаді 2018 року IBU (Міжнародний союз біатлоністів) тимчасово відсторонив дев'ять казахстанських біатлоністок незадовго до початку сезону.

При перекладі абривіатури, краще за все використовувати дослівний переклад. Ігколи не всі розуміють назву по першим літерам.

(69) *Die deutschen Biathletinnen und Biathleten sind bereit für den Saisonstart* (DBWMPH, URL).

Німецькі біатлети готові до початку сезону.

У цьому випадку використовуємо метод узагальнення, щоб зробити переклад найбільш легким для читання (без повторень).

(74) *Für viele überraschend neuer Cheftrainer der deutschen Biathlondamen* (BDMEIDEW, URL).

Для багатьох було великим здивуванням те, що новий головний тренер для німецької дівочої команди з біатлону, чоловік.

У німецькому варіанті використовують слово «шеф», але в українській мові більш влучним буде переклад «головний», все залежить від контексту.

(82) *Wenn die Sportlerinnen kommen, fängt man mit Trockentraining und Erwärmung an und spricht dann das Trainingsprogramm mit ihnen ab* (BDMEIDEW, URL).

Коли спортсмени приходять, все починається з початкової розминки та розігріву, а потім починає програму тренувань з ними.

У цьому варіанті використовується більш розмовний стиль, аніж діловий. Слово «розігрів» не підходить для використання у офіційних текстах чи джерелах.

(85) *"Ich sage schon länger, dass wir im Schwimmen Profiteams brauchen und finde es cool, dass das jetzt auf internationaler Ebene umgesetzt wird", sagt Philip Heintz (CLDSS, URL).*

"Я певний час казав, що нам потрібні професійні команди з плавання, і думаю, що це здорово, що це зараз реалізується на міжнародному рівні", - каже Філіп Хайнц.

У німецькому варіанті "*Profiteams*" це одне слово, коли в українському варіанті використовують дослівний переклад.

(97) *Schließlich beginnt mit dem heutigen Tag die Olympiasaison (SBESLA, URL).*

Нарешті, сьогодні починається олімпійський сезон.

Термін «сезон» використовується при перекладі методом калькування.

Тож, як підсумок всього вищезазначеного, можна зробити висновок, що переклад мас-медійних текстів ніколи не був легким завданням для перекладача. Труднощі починаються з розшифрування терміну і закінчується адекватним перекладом. У спортивній термінології з біатлону є багато своїх винятків і правил щодо відтворення варіанту з однієї мови на іншу. І хоча у світі домінують інтернаціоналізми (переважно з англійської мови), перекладач має пильно стежити за тим, щоб мас-медійний текст був якомога зрозуміліший для читачів. Адже складні конструкції з використанням незрозумілих інтернаціоналізмів ще ніколи не допомагали при прочитанні статті у газеті чи в Інтернет джерелі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Адекватний переклад спортивної термінології з німецької мови на українську використовує велику кількість трансформацій для чіткого перекладу. Основним прийомом перекладу терміна є переклад за допомогою лексичного еквівалента. Еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає зі значенням слова. Терміни спортивного характеру, які мають еквіваленти в українській мові, відіграють важливу роль у процесі перекладу. Вони служать опорними пунктами в тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони дають можливість визначити характер тексту. Тому необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент в українській мові, для чого потрібно постійно поповнювати свою базу термінів-еквівалентів. У зв'язку із появою нових наук, відкриттям нових явищ виникають значні труднощі визначення загальнонаукової, галузевої та вузькоспеціальної термінології. Галузеві терміни тлумачення визначень “спортивний термін” на сьогодні є усталеним.

У лексичних системах української та німецької мов можна зазначити розбіжності, що проявляються у типі змістової структури слова. Будь-яке слово, тобто лексична одиниця – це частина лексичної системи мови. Цим пояснюється своєрідність семантичної структури слів у різних мовах. Тому сутність лексичних трансформацій складається в «заміні окремих лексичних одиниць (слів та стійких словосполучень) іноземної мови лексичними одиницям мови перекладу, що не є їхніми словниковими еквівалентами і які мають інше значення, ніж одиниці іноземної мови, які вони передають у перекладі».

Існують різноманітні точки зору на кількість видів трансформацій, але більшість авторів погоджуються, що поділ значною мірою є умовним та приблизним. Перекладацькі трансформації дуже рідко можна зустріти у

чистому вигляді – зазвичай вони поєднуються одна з одною, приймаючи характер комплексних, складних трансформацій.

Що стосується самого перекладу медійного дискурсу з плавання і біатлону, можна зазначити різні види складності. Зокрема термінологія плавання є більш поширеною серед українського перекладу, тому у багатьох випадках можна знайти еквівалент. Але іноді виникають труднощі у термінах, які позначають дії чи правила у даному спорті. Інтернаціоналізми використовуються, але не так часто як у біатлоні.

З термінологією біатлонна працювати набагато складніше. Для початку, в Україні дуже мало перекладів, які б допомогли у знаходженні еквівалентів. Іноді описовий метод, чи метод додавання допомагав при перекладі складних слів і конструкцій, при пошуках українських словників, можна було знайти лише загальноживані терміни. Під час перекладу медійних текстів та їх відривків, у німецькому варіанті використовується велика кількість інтернаціоналізмів які дуже легко можна зрозуміти, але для нашого читача такі терміни є новими, тому потрібно шукати українські еквіваленти.

Отже, можна зазначати, що адекватний переклад вимагає багато зусиль і прийомів. Зокрема потрібно досконало володіти тією лексикою і термінами, при перекладі яких у перекладача не виникне запитання на рідній мові з приводу поняття цього виразу. Спортивна термінологія з кожным днем збагачує свій словник нових термінів, тому потрібно завжди слідкувати за тим, чи правильний твій переклад, особливо у мас-медійному дискурсі.

ВИСНОВКИ

Насамперед, хочеться зазначити, що спортивна термінологія з плавання та біатлону показує важливість обізнаності у сфері спорту для перекладача, але також і зазначає складність знаходження еквівалентів в українських медійних виданнях.

Головною метою дослідження у кваліфікаційній роботі було з'ясувати специфіку відтворення німецької спортивної лексики в українській мові. Тому для перекладу були використані найцікавіші випадки. Під час адекватного перекладу спортивної термінології з німецької мови на українську треба виділити найважливіші трансформації. Чим більше використовуються трансформації, тим кращим стає переклад.

Під час аналізу матеріалу, було досліджено поняття «спортивний термін», шляхи його перекладу і дізналися, яку функцію виконує цей термін у перекладацькій діяльності. Також з'ясували основні шляхи виникнення німецькомовної спортивної термінології з плавання та біатлону. Виокремили поняття «мас-медійного» дискурсу, яка його різниця між звичайними текстами і усними перекладами.

У процесі дослідження спортивного терміна підмови плавання і біатлону ми застосували такі методи як описативний метод, перефразування та переклад, які дали змогу проаналізувати та інтерпретувати значення й смисли терміна.

У роботі встановлено, що нові спортивні терміни з плавання та біатлону в сучасній українській мові з'являються здебільшого двома способами: запозиченням або ж адекватним перекладом. Це спричинює постійне поповнення термінологічного фонду фахової мови спорту іноземною та інтернаціональною лексикою.

Практична значення кваліфікаційної роботи полягає у тому, що увесь опрацьований матеріал дає найбільш розгорнуте уявлення про способи

перекладу. У роботі використовується багато новітніх мас-медійних текстів для надання найбільш сучасних термінів зі спорту. Сама ж робота може слугувати підґрунтям для студентів і поповнення їх термінології по темі спорту.

У ході перекладацької частини у третьому розділі, були опрацьовані шляхи перекладу термінології плавання і біатлону на базі мас-медійних текстів. Саме правильне і адекватне відтворення даної німецької термінології сприяє якомога кращому розумінню актуальних спортивних подій як самими спортсменами, так і читачами - любителями цих видів спорту.

У кваліфікаційні роботі було використано 8 видів трансформації, які чітко допомогли знайти еквівалент в українській мові. Це такі трансформації як: транскрипція, калькування, прийом генералізації, конкретизація, компенсація, антонімічний переклад, описовий переклад, прийом опущення чи додавання.

Як показала практична частина, при перекладі німецьких спортивних термінів на українську мову у мас - медійному дискурсі, домінують тільки декілька видів трансформації : описовий переклад і прийом опущення чи додавання.

Описовий переклад допомагає при перекладі термінів, які не зрозумілі читачу. У цьому випадку перекладач має найдоступніше передати значення терміну.

Якщо у тексті дуже багато зайвої інформації, чи інформації яка заважає читачу зосередитися на головній думці тексту, перекладач має опустити якусь незначну частину. Така ж сама ситуація з методом додавання, коли інформації занадто мало.

Як зазначалося раніше, плавання набагато легше перекладати , аніж біатлон. Під час перекладу можна знайти тенденцію того, що сам спорт «біатлон» набагато об'ємніший, ніж «плавання». Навіть для пояснення правил змагань, потрібно більше часу для лижного виду спорту. Можливо це

тому, що в Україні біатлону, як виду спорту, майже не існує. Більшість українців не знають чітких правил, тому при перекладі виникають проблеми. Потрібно чітко перекласти матеріал, але не всі зрозуміють використані терміни. Тому у багатьох випадках використовується описовий метод. У плаванні такої проблеми немає.

Саме плавання, як вид спорту, дуже розвинене в Україні, у нас є багато спортсменів, якими ми пишаємося і тому, як наслідок у медійному дискурсі багато інформації. Українці знають правила і розуміють як проводяться змагання, у плаванні не так багато «спеціальної лексики» (ніякого екіпірування), тому при перекладі не виникає зайвих питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : [навчальний посібник] 2001. – 290 с., 255 с.
2. Павлюк Л.С. Текст і комунікація: Основи дискурсного аналізу – Львів, 2009. – 76 с.
3. Берестецька Н.В. Прикордонний дискурс як педагогічна проблема, Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Педагогічні та психологічні науки. 2014. – № 4. – С. 20–32., 20 с.
4. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад: Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки – Вінниця : Нова книга, 2010. – 232 с., 44 с.
5. Головата Л.М. Культура усного і писемного професійного мовлення, Альтернативна назва. Українська мова для фізкультурників: Підручник. - Тернопіль, 1997. – 191 с., 8с.
6. Бардіна Л., Шепелюк В. Про упорядкування термінологічної системи на матеріалах спортивної лексики. Проблеми української термінології. Матеріали 6-ї Міжнародної наукової конференції. – Львів: НВП «Мета», 2000. – 420 с. – 2000. - № 402., 4 с.
7. Боровська О.В. Співвідношення національних та інтернаціональних термінів в українській термінології галузі фізичної культури та спорту, Львів 2003. – 20 с.
8. Осінчук В.Г. Російсько-український словник з фізичної культури спорту, за ред. І.К. Попеску, Є.М. Рябенко та інші. – Львів: Світ, 1993. – 312 с.
9. Чепиленко Л.І. , Г.І. Довгаль, Ф.А. Непийвода. Російсько-український словник з фізичної культури та спорту Укл.:– К.: ІЗМН, 1997. – 160 с.
10. Мешков О. Д. Семантические аспекты словосложения английского языка, отв. ред. О. В. Сивергина ; Наука, 1986. – 208 с., 4 с.

11. Бунина Г. В. Некоторые аспекты изучения специальной лексики и терминологии гимнастики. Межвуз. сб. Горьков. гос. ун-т. им. Н. И. Лобачевского. – Горький : ГРУ – 1989. – 123 с. – (Серия: Термины в научной и учебной литературе)., 85 с.
12. Уфимцева А. А., Азнаурова Э. С., Телия В. Н. Языковая номинация. Виды наименования; АН СССР, Ин-т языкознания. – М. : Наука, 1977. – 358 с., 223 с.
13. Дяков А.С. , Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти – К. : Видавн. дім КМ Академія, 2000 – 218 с., 76 с.
14. Уфимцева А. А. Лексическое значение. Принцип семиологического описания лексики; отв.ред. Ю. С. Степанов ; АН СССР,Ин-т языкознания. – М. : Наука, 1986. – 239 с., 53 с.
15. Степанова М. Д. Лексикология современного немецкого языка : учебник– М. : Высшая школа, 1962. – 310 с., 66 с.
16. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М., Теорія і практика перекладу німецької мови. Нова Книга, 2006.- 592 с., 120 с.
17. Добросклонская Т. Г. Массмедийный дискурс: теория и методы изучения, «Дискурс современных масс-медиа в перспективе теории, социальной практики и образования». Белгород : Константа, 2014. – 382 с., 50 с.
18. Приходько А. Н. Таксонометрические параметры дискурса Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК. Под ред. проф. Г.Н. Манаенко. Выпуск 7. Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2009. – С. 22-30. , 26 с.
19. Паночко М. Украинская спортивная лексика: Автореф. дисс... канд. филол. наук. – К., 1996. – 20 с.

20. Федорець С . Англійські запозичення у термінологічній системі « спорт ». Лінгвістичні дослідження : Зб . наук . праць . – Х ., 1998. – Вип .1. – 78–85 с.
21. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. – 2001. – 290 с., 256 с.
22. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с., 737 с.
23. Симоненко Л. О. Термін у загальномовних словниках. Українська і слов'янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідові Сидоровичу Паламарчукові. Інститут української мови НАН України; [відп. ред. І. С. Гнатюк]. – К. : КММ, 2012. – С. 218–225., 221 с.
24. Рылов А. С. Терминологическая система “Футбол” в русском языке:– Нижний Новгород, 1998. – 250 с., 40–41 с.
25. Третяк Н. В. Жаргонна лексика в друкованих ЗМІ (номінативно-експресивна функція): монографія – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – 184 с., 164 с.
26. Ярцева В. Н. Языкознание. Большой энциклопедический словарь – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с., 461 с.
27. Щур І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Щур Ірина Ігорівна. – К., 2006. – 245 с. , 45 с.
28. Томіленко Л. М Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови, Івано-Франківськ Фоліант 2015, 85 с.
29. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение : курс лекций – М.: ЭТС. – 2000. – 192 с.

30. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
31. Паршин А. Теория и практика перевода СПб.: СГУ, 1999, 30 с.
32. Казакова Т. А. Практические основы перевода. Серия: Изучаем иностранные языки. – СПб.: Издательство Союз, 2001. – 320 с.
33. Бардіна Л., Назаренко Н., Питання вмотивованості запозичення спортивних термінів- неологізмів 2008. 300 с.
34. Кислюк Л. П. Нові англійські запозичення і термінологія. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. IV. Відп. ред. Л. О. Симоненко. – К.: КНЕУ, 2001. 51–53 с.
35. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу – 2001. 290 с.
36. Янків І.Т. Українська спортивна термінологія (Історико – методологічний аналіз): Автореф дис. канд. фіз. вих. і спорту: 24.00.02. - Львів: ЛДУФК, 2000. 17 с.
37. Рудницький Я. Українська спортивна термінологія. Календар–альманах на 1934 рік. Спорт в маси! – Львів: Вогні, 1933. 30–33 с.
38. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация: учеб. п особ. – М.: Слово Slovo , 2000. – 624 с.
39. Складчикова Н.В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе. Номинация и контекст: сб. научных трудов. – Кемерово, 1985. 21–29 с.
40. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика – М.: Воениздат, 1973. 70 с.
41. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні. За ред. М.В.Поповича. - К.: УЦДК, 2005. - 328 с.
42. Beus, Manfred: Zum Begriff, Sportsprache“, in: Muttersprache 63. 1953, S.22
43. Dankert, H: Sportsprache und Kommunikation, Tübingen 1969.

44. Haubrich, W.: Die Bildsprache des Sports im Deutsch der Gegenwart, Schorndorf 1965.
45. Fleischer, W.: Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig 1997.
46. Hopff, W.: Wortschatzübungen, S 427.
47. Armin Burkhardt (2006b): „Schwakt die Pille bis nach Wolfenbüttel...“Zu den Bezeichnungen des Runden, das ins Eckige muss. In: Cherubium, Dieter/Veser, Wilhelm (Hrsg.)(2006): Henne oder Ez.
48. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів.- К.: Либідь, 2001.-156 с.
49. Marchard J. La Presse Sportive/Marchand.- P.: La Decouverte, 1989.
50. Möhn, D./Pelka, R.: Fachsprache- Sport als Fach, in: Brandt, W.,1988.
51. Obst, Wolfgang und Schleburg, Florian: Lehrbuch des Altenglischen. Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 2004.
52. Klappenbach R. und Steinitz W. Wörterbuch der deutschen Gegensprache. 6 Bände. Berlin, 1964-1977
53. Schneider, P.: Die Sprache der Sports. Terminologie und Präsentation in Massenmedien, Düsseldorf 1974.
54. Wrede, A.: Neuer Kölnischer Sprachschatz, Bd. S. 307.
55. Wrede, F.: Plattdeutsches Wörterbuch, S.246.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

(URL:1) Максимов. Спеціальна лексика – URL:
<http://bibliograph.com.ua/russkiy-yazik-2/74.htm>.

(URL: 2) Studfiles. Спеціальна лексика. Терміни. Жаргонізми. Діалекти.
 URL: <https://studfiles.net/preview/5110429/page:6/>.

(URL: 3) Балахтар В.В. Адекватність та еквівалентність перекладу.
 URL:: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>.

(DG) SPIEGELONLINE. Der Goldfisch. URL:
<https://www.spiegel.de/sport/sonst/us-schwimmer-phelps-der-goldfisch-a-570380.html>.

(OWS) Frank Wechsel. Open-Water-Schwimmer starten im Hyde Park SWIM. – 2012. URL: <https://swim.de/magazin/open-water/open-water-schwimmer-starten-im-hyde-park-17389>.

(OL) Olympia-Lexikon. Schwimmen / Olympia-Lexikon // Olympia-Lexikon – URL: <https://www.olympia-lexikon.de/Schwimmen>.

(JGWNZO) Johanna Geise. Jan-Philip Glania will nochmal zu Olympia. SWIM. – 2019. URL: <https://swim.de/aktuell/jan-philip-glania-plant-dritte-olympia-teilnahme-69421>.

(MG) Michael Gross URL: <https://www.michael-gross.net/de/sportler/>.

(BKDSB) Oxana Evdokimova. 102-Jähriger bringt Kindern das Schwimmen bei. Deutsche Welle. – 109. URL: <https://www.dw.com/de/102-j%C3%A4hriger-bringt-kindern-das-schwimmen-bei/a-50212684?maca=de-EMail-sharing>.

(JDG) Jens Weinreich. Der Goldfisch Spiegel Online. – 708. – URL:
<https://www.spiegel.de/sport/sonst/us-schwimmer-phelps-der-goldfisch-a-570380.html>.

(VDLUA) Isabelle Henrich. Verbessere deine Lungenkapazität und Atemtechnik SHURU.DE. – 605. – URL: <https://shuru.de/lungenkapazitaet-und-atemtechnik/>.

(EIDGTDB) Anja Klaus. Einführung in die grundlegende Terminologie des Biathlonsports. URL :
<https://www.bogenundpfeile.de/Materialkunde/Augenklappe.php>.

(BLBWCIC) Leonhard Foeger. Biathlon-Legende Björndalen wird Cheftrainer in China. DIE PRESSE. – 1209. – URL:
<https://www.diepresse.com/5688529/biathlon-legende-bjorndalen-wird-cheftrainer-in-china>.

(DUDBS) WELT. Drama um deutsche Biathlon-Staffel– 2208. – URL:
<https://www.welt.de/sport/article173836524/Olympische-Winterspiele-2018-Drama-um-deutsche-Biathlon-Staffel.html>.

(BSLDHA) Stefan Nestler. Biathlon-Star Laura Dahlmeier hört auf. Deutsche Welle. – 705. – URL: <https://www.dw.com/de/biathlon-star-laura-dahlmeier-h%C3%B6rt-auf/a-48775818>

(SMFHÜO) Stefan Döring. Schwimm-Meisterin Franziska Hentke über Olympia : "Ich bin weiterhin gut für eine Medaille". SPORTBUZZER. – 608. – URL: <https://www.sportbuzzer.de/artikel/franziska-hentke-interview-schwimmen-finals-wm-olympia-wellbrock-kohler/>.

(SESDFM) Schwimmen - ein Sport, der fit macht!. FITBOOK. – 1005. – URL: <https://www.fitbook.de/fitness/advertorial-schwimmen-ein-sport-der-fit-macht>.

(PBEBR) Peiffer bleibt ein Biathlon-Rätsel. nTV. – 1102. – URL: <https://www.n-tv.de/sport/olympia/Ausgerechnet-Peiffer-article20280186.html>.

(DVSFRB) Dopingtests verpasst: Sperre für russische Biathletin. EUROSPOORT. – 1809. – URL: https://www.eurosport.de/biathlon/dopingtests-verpasst-sperre-fur-russin-wassiljewa_sto7464966/story.shtml.

(EWSMUWK) Ex-Weltmeister Schempp muss um Weltcup-Start kämpfen. ABENDZEITUNG. – 1209. – URL: <https://www.abendzeitung-muenchen.de/inhalt.deutschland-ex-weltmeister-schempp-muss-um-weltcup-start-kaempfen.65d48c52-7eb5-4213-96f3-ac4b7a5e35ee.html>.

(DBWMPH) Deutsches Biathlon Weltcupteam 2018/19 mit Philipp Horn. Biathlon Viesmann. – 1909. – URL: <https://biathlon-online.de/65205/deutsches-biathlon-weltcupteam-2018-19-mit-philipp-horn/>.

(BDMEIDEW) Biathlon-Damencoach Mehringer - entspannt in die erste Weltcupseason. SPORTSCHAU. – 2711. – URL: <https://www.sportschau.de/wintersport/biathlon/vor-weltcup-saisonauftakt-biathlon-damencoach-mehringer-entspannt-in-die-erste-weltcupseason-100.html>.

(CLDSS) "Champions League" des Schwimmens startet. SPORTSCHAU. – 510. – URL: <https://www.sportschau.de/weitere/schwimmen/neue-internationale-schwimm-liga-100.html>.

(OBNFAPUC) Olympia 2020: Brutale Normzeiten für Adam Peaty und Co. SWIMSPORTNEWS. – 810. – URL: <https://swimsportnews.de/9898-olympia-2020-brutale-normzeiten-fuer-adam-peaty-und-co>.

(SBESL) Sie brauchen einen sehr langen. SPIEGEL ONLINE. – 2907. – URL: <https://www.spiegel.de/sport/sonst/fuer-die-deutschen-schwimmer-sind-finalplaetze-schon-ein-erfolg-a-1279470.html>.

(SDSIA) Schwimm-DM 2020 schon im April. Termin Deutsche Meisterschaften Schwimmen 2020 steht fest. 2005. – URL: <https://swimsportnews.de/9475-schwimm-dm-2020-schon-im-april-termin-deutsche-meisterschaften-schwimmen-2020-steht-fest>

ДОДАДКИ

1.	<i>Als erfolgreichster Schwimmer gilt der US-Amerikaner <u>Michael Phelps</u> (DG, URL).</i>	Найбільш успішним плавцем є американець <u>Майкл Фелпс</u> (переклад наш – А.П.).
2.	<i>Zum zweiten Mal kämpfen <u>die Open-Water-Schwimmer</u> in London um olympisches Edelmetall (OL, URL).</i>	Вдруге плавці у Лондоні воюють за олімпійське золото у <u>змаганнях під відкритим небом</u> .
3.	<i><u>Kraulstil</u> Die Schwimmbecken müssen 50 m lang und 21 m breit sein (OL, URL).</i>	<u>Кроль</u> (як стиль плавання). Басейни повинні бути довжиною 50 м і шириною 21 м.
4.	<i>Ich kann endlich befreit aufschwimmen", wird der <u>Rückenschwimmer</u> von mehreren Medien zitiert. (JGWNZO, URL)</i>	«Нарешті я можу вільно плавати», повідомляє <u>плавець</u> для декількох медіа джерел.
5.	<i>Star der deutschen Mannschaft war lange Zeit <u>Michael Groß</u>, der alleine drei <u>Goldmedaillen</u> für sein Team gewann (MG, URL).</i>	<u>Майкл Гросс</u> довгий час був зіркою німецької команди, який вибив перемогу свої <u>команді</u> тричі (двічі в Лос-Анджелесі в 1984 році і один раз в Сеулі в 1988 році) для своєї команди.
6.	<i>Cornelia Ender bei den</i>	Корнелія Ендер на <u>чемпіонаті</u>

	<i>Weltmeisterschaften 1975 in Cali, wo sie bereits mit 17 Jahren 4 Goldmedaillen holte (OWSSIHP, URL).</i>	світу в 1975 році в Калі, де вона з 17 років не зазнала поразки і здобула 4 <u>золоті медалі</u> .
7.	<i>Er schob einen Stuhl zurecht: „Wenn du willst“ (JGWNZO, URL).</i>	Від підсунув собі стільця: «Якщо ти не заперечуєш».
8.	<i>"Er hat viel Geduld mit uns und hilft uns gerne", sagt Denis. Als der 7-Jährige mit dem <u>Schwimmkurs</u> anfing, hatte er noch Angst vor dem Wasser (BKDSB, URL).</i>	«Він багато натерпівся з нами і з задоволенням допомагає», каже Деніс. У 7-ми річному віці, коли він почав <u>заняття з плавання</u> , він ще боявся води.
9.	<i><u>Der Coach</u> schreibt Phelps zu Beginn einer <u>Olympiasaison</u> Zahlen auf ein Zettelchen (DG, URL).</i>	<u>Коуч</u> записує Фелпсу номери на листку паперу на початку <u>олімпійського сезону</u> .
10.	<i>"Ich war schon immer <u>Wassersportler</u>", erzählt Leo (JGWNZO, URL).</i>	«Я завжди був спортсменом з водних видів спорту, - каже Лео.
11.	<i>Aber einmal pro Woche unterrichtet er noch in einer <u>Schwimnhalle</u> in Berlin-Lichterfelde (JGWNZO, URL).</i>	Але раз на тиждень він все ще викладає в <u>басейні</u> в Берліні-Ліхтерфельде.
12.	<i>Bei der Deutschen Meisterschaft im Rahmen der <u>"Finals 2019"</u> hat sich</i>	Франциска Гентке нещодавно виграла титул у змаганнях на 200

	<i>Franziska Hentke jüngst den Titel über 200 Meter <u>Schmetterling</u> geholt (SMFHÜO, URL).</i>	метрів у стилі <u>«батерфай»</u> на чемпіонаті Німеччини у рамках <u>«Фіналу 2019»</u> .
13.	<i>Schwimmen - ein Sport, <u>der fit macht</u> (SESDFM, URL).</i>	Плавання - вид спорту, який допомагає вам <u>бути завжди у формі</u> .
14.	<i><u>Gestreckte Wasserlage: Stoße dich fest vom Beckenrand ab und versuche zu gleiten</u> (VDLUA, URL).</i>	<u>Витягнуте положення у воді</u> : міцно відштовхуйтесь від краю басейну і намагайтеся ковзнути.
15.	<i>Wenn du dich in einer guten Wasserlage befindest, fängst du mit dem <u>Kraulbeinschlag</u> an und machst einen Armzug zum Einatmen (VDLUA, URL).</i>	Коли ви перебуваєте у хорошому положенні у воді, ви починаєте з удару ногою і робите рух руки, щоб зробити вдих.
16.	<i><u>Der Wasserdruck</u> wirkt auf den ganzen Körper (VDLUA, URL).</i>	<u>Тиск води</u> впливає на весь організм.
17.	<i>Je tiefer der Körper ins Wasser eintaucht, desto höher ist der auf ihn wirkende <u>Druck</u> (VDLUA, URL).</i>	Чим глибше тіло опускається у воду, тим вище <u>тиск</u> , що діє на неї.
18.	<i>Da gegen den <u>Wasserdruck</u> ausgeatmet werden muss, wird die <u>Atemmuskulatur</u> im Wasser stärker beansprucht als an Land (VDLUA, URL).</i>	Оскільки вам потрібно зробити <u>видих проти тиску води</u> , <u>дихальні м'язи</u> у воді сильніше напружуються, ніж на суші.

19.	<i>Augenklappe- individuell gestaltete Vorrichtung am <u>Dioptr</u>, die die Augen des Athleten beim Schießen vor Sonneneinstrahlung schützt (EIDGTDB, URL).</i>	Індивідуально розроблений пристрій на задньому <u>прицілі</u> , який захищає атлета від сонячних променів.
20.	<i>Ole Einar Björndalen soll die chinesischen <u>Skijäger</u> auf <u>Olympia 2022</u> vorbereiten, Ehefrau Darja Domratschewa trainiert das <u>Frauen-Team</u> (BLBWCIC, URL)</i>	Уле-Ейнар Бйорндален повинен готувати китайського <u>лижника-піхотинця</u> на <u>зимові олімпійські ігри в 2022</u> , дружина Дарья Домрачева тренує <u>жіночу команду</u> .
21.	<i>Die favorisierte deutsche <u>Biathlon-Staffel</u> erlebte in Pyeongchang ein <u>Desaster</u> (DUDBS, URL).</i>	У Пхьончхані для неї відбулося повне <u>фіаско</u> німецької <u>естафети з біатлону</u> .
22.	<i>Sie landete am Ende nur <u>auf Rang acht</u> (DUDBS, URL).</i>	Вона опинилася лише на <u>восьмому місці</u> .
23.	<i><u>Gold</u> ging an Weißrussland, <u>Silber</u> an Schweden, <u>Bronze</u> an Frankreich (DUDBS, URL).</i>	<u>Золота медаль</u> дісталася Білорусі, <u>срібна</u> - Швеції, <u>бронзова</u> – Франції.
24.	<i>Im Rennen dürfen die Läuferinnen aber keine <u>Patrone</u> im System haben (BSLDHA, URL).</i>	У гонці бігуни можуть не мати <u>патронів</u> .
25.	<i>Offenbar hatte Preuß <u>die Patrone</u> aber doch noch herausrepetiert</i>	Очевидно, Франциска Пройс мала, але <u>патрони</u> випали.

	(BSLDHA, URL).	
26.	<i>Die Rennjury ließ sie zumindest weiterlaufen</i> (BSLDHA, URL).	<u>Журі гонок</u> дозволило їй щонайменше продовжити.
27.	<i>Bereits nach den <u>Olympischen Winterspielen 2018 in Pyeongchang</u>, bei denen sie <u>Olympiasiegerin</u> sowohl im <u>Sprint</u> als auch im <u>Verfolgungsrennen</u> geworden war, hatte sie öffentlich von einem möglichen baldigen Rücktritt gesprochen</i> (SMFHÜO, URL).	Вже після <u>зимових Олімпійських ігор 2018 року</u> в Пхенчхані, де вона стала олімпійською чемпіонкою як у <u>спринті</u> , так і у <u>гонці</u> , вона публічно говорила про можливу ранню відставку.
28.	<i>Mit nur 25 Jahren verabschiedet sich <u>Doppel-Olympiasiegerin</u> Laura Dahlmeier aus dem Leistungssport</i> (BSLDHA, URL).	Усього в 25 років <u>двократна олімпійська чемпіонка</u> Лаура Дальмайер прощається із змагальними видами спорту.
29.	<i>Sie hat alles erreicht: Siebenmal war sie <u>Weltmeisterin</u>, <u>Doppel-Olympiasiegerin</u>, <u>Weltcup-Gesamtsiegerin</u>, <u>2017 Deutschlands "Sportlerin des Jahres"</u></i> (BSLDHA, URL).	Вона досягла всього: сім разів вона була <u>чемпіонкою світу</u> , двічі <u>олімпійським чемпіоном</u> , <u>загальним переможцем Кубка світу</u> , <u>«спортсменом року Німеччини 2017 року»</u> .
30.	<i>Dahlmeier folgt dem Beispiel von <u>Biathlon-Rekordweltmeisterin</u> Magdalena Neuner, die sich 2012 ebenfalls im Alter von nur 25 Jahren aus dem Leistungssport</i>	Далмайер слідує прикладу <u>світової рекордсменки з біатлону</u> Магдалени Нойнер, яка також відмовилася від змагальних видів спорту у 2012 році у віці всього 25

	<i>verabschiedet hatte (BSLDHA, URL).</i>	років.
31.	<i>Ich dachte, sie würde bei der nächsten <u>WM</u> in Antholz bestimmt noch angreifen." (BSLDHA, URL).</i>	Я думав, що вона все-таки буде брати участь у <u>«Всесвітньому турнірі з біатлону в Антхольці»</u> .
32.	<i>Bereits nach den Olympischen Winterspielen 2018 in Pyeongchang, bei denen sie <u>Olympiasiegerin</u> sowohl im Sprint als auch im Verfolgungsrennen geworden war, hatte sie öffentlich von einem möglichen baldigen Rücktritt gesprochen (BSLDHA, URL).</i>	Крок Далмайера був оприлюднений вже після зимових Олімпійських ігор 2018 року в Пхенчхані, де вона стала <u>олімпійською чемпіонкою</u> як у спринті, так і в гонці переслідувань, вона публічно говорила про можливу ранню відставку.
33.	<i>Auch nach dem Ende der vergangenen <u>Saison</u> im März in Oslo war sich Dahlmeier unsicher, ob sie nach einem Winter mit vielen körperlichen <u>Rückschlägen</u> weitermachen sollte (BSLDHA, URL).</i>	Навіть після закінчення минулого <u>сезону</u> в Осло в березні, Дальмайер була невпевненою, чи слід їй продовжувати змагання після багатьох <u>невдач</u> .
34.	<i>Bei der Deutschen Meisterschaft im Rahmen der "<u>Finals 2019</u>" hat sich Franziska Hentke jüngst den Titel über <u>200 Meter Schmetterling</u> geholt (SMFHÜO, URL).</i>	Франциска Гентке нещодавно виграла титул у перегонах на <u>200 метрів у стилі «батерфляй»</u> на <u>чемпіонаті Німеччини у рамках «Фіналу 2019»</u> .
35.	<i>Im <u>SPORTBUZZER-Interview</u></i>	У інтерв'ю для німецького

	<i>spricht die Schwimmerin jetzt über die "Finals", die Stellung des Schwimmens in der Öffentlichkeit und ihre Ziele für die <u>Olympischen Spiele in Tokio</u> (SMFHÜO, URL).</i>	інтернет-видання «SPORTBUZZER» плавчиня розповідає про фінал, про положення плавання для публіки та також про свої цілі до <u>Олімпіади в Токіо</u> .
36.	<i>Eine Woche nach der Enttäuschung über Platz vier bei der <u>WM</u> in Gwangju holte sich die Schwimmerin aus Magdeburg souverän den Titel bei der deutschen Meisterschaft über die 200 Meter <u>Schmetterling</u> (SMFHÜO, URL).</i>	Через тиждень після розчаровуючого 4-го місця на чемпіонаті світу в Гванджу, плавчиня завоювала титул на чемпіонаті Німеччини у змаганнях на 200 метрів у стилі « <u>батерфляй</u> ».
37.	<i>Im Rahmen der Finals mit zehn deutschen Meisterschaften, bei denen insgesamt 178 000 Zuschauer und bis zu zwei Millionen <u>Fans</u> vor den TV-Bildschirmen zuguckten, sprach Hentke über die <u>Finals</u> und ihren Plan bis zum Karriereende (SMFHÜO, URL).</i>	У рамках фіналу з десяти чемпіонатів Німеччини, за яким спостерігали загалом 178 000 глядачів та до двох мільйонів <u>уболівальників</u> перед телеекранами, Гентке розповіла про <u>фінал</u> та їхній план до кінця кар'єри.
38.	<i>Eine Woche nach der <u>WM</u> gab es am Wochenende die deutsche Meisterschaft (SMFHÜO, URL).</i>	Через тиждень після <u>чемпіонату світу</u> у вихідні відбувся чемпіонат Німеччини.
39.	<i>Für mich ist es nichts Neues, nach</i>	Для мене нічого нового, можна

	<i>der <u>WM</u> noch <u>Wettkämpfe</u> zu <u>schwimmen</u> (SMFHÜO, URL).</i>	плавати після чемпіонату світу.
40.	<i>Ich wollte in Berlin zeigen, dass ich die <u>guten Zeiten draufhabe</u> (SMFHÜO, URL).</i>	Я хотіла показати в Берліні, що це момент мого <u>тріумфу</u> .
41.	<i>Schwimmen – ein Sport, <u>der Fit macht</u> (SESDFM, URL).</i>	Плавання – вид спорту, який допомагає вам <u>бути завжди в формі</u> .
42.	<i>Schwimmen ist <u>Ganzkörpertraining</u> (SESDFM, URL).</i>	Плавання - це <u>тренування усього тіла</u> .
43.	<i>Beim Schwimmen brauchst du fast alle <u>Muskelgruppen</u>, um dich im Wasser nach vorne zu bringen (SESDFM, URL).</i>	Для зайнять плаванням потрібно задіяти майже усі <u>групи м'язів</u> .
44.	<i>Schwimmen fördert die <u>Koordination</u> (SESDFM, URL).</i>	Плавання сприяє <u>координації</u> .
45.	<i>Schwimmen ist <u>Kalorien-Burner</u>, <u>Muskel-Workout</u> und <u>Konditionstraining</u> (SESDFM, URL).</i>	Плавання - це спалювання калорій, <u>тренування м'язів</u> та <u>фітнес-тренування</u> .
46.	<i>Beim Schwimmen schonst du <u>Gelenke</u> und <u>Bänder</u> dank des <u>Wasserauftriebs</u> (SESDFM, URL).</i>	Плаваючи, ви збережете <u>суглоби</u> та зв'язки завдяки <u>протитиску води</u> .
47.	<i>So übst du auf diese anfälligen <u>Körperpartien</u> weniger Gewicht aus, überforderst sie nicht und verringerst automatisch das <u>Verletzungsrisiko</u> (SESDFM, URL).</i>	Так ви навантажуйте меншу вагу на <u>вразливі частини тіла</u> , це не перенапружує і автоматично знижує <u>ризик отримання травм</u> .

48.	<i>Schwimmen ist <u>Ausdauersport</u> und <u>Muskeltraining</u>, es ist Arbeit mit und gegen das Wasser (SESDFM, URL).</i>	Плавання - це <u>спорт на витривалість</u> і <u>тренування м'язів</u> , це робота з водою і проти неї.
49.	<i>Im Februar fügt Biathlon-Star Arnd Peiffer seiner Titel-Sammlung eine weitere Trophäe hinzu, seitdem darf er sich auch <u>Olympiasieger</u> nennen (PBEBR, URL).</i>	У лютому зірка біатлону Арнд Пейффер додає ще один трофей до своєї титульної колекції, з того часу він також може називати себе олімпійським чемпіоном.
50.	<i>Nach dem größten <u>Triumph</u> seiner Karriere bleibt 31-Jährige dennoch auf dem Boden der <u>Realität</u> aus guten Gründen (PBEBR, URL).</i>	Після найбільшого <u>тріумфу</u> в кар'єрі, 31-річний біатлоніст все ще залишається <u>реалістом</u> - з поважних причин.
51.	<i>Nach dem ersten Sommer als <u>Olympiasieger</u> landete Arnd Peiffer ziemlich schnell wieder auf dem Boden der <u>Realität</u> (PBEBR, URL).</i>	Після першого літа як <u>олімпійський чемпіон</u> Арнд Пейффер досить швидко «приземлився на землю».
52.	<i><u>Sportlich</u> dürfte Peiffer den größten <u>Triumph</u> seiner erfolgreichen Karriere (PBEBR, URL).</i>	<u>Спорт</u> приніс Пейфферу найбільший <u>тріумф</u> у його кар'єрі.
53.	<i>"Die harten Einheiten tun nicht weniger weh", berichtete der 31-Jährige, der bei den <u>Winterspielen</u> in Pyeongchang sein persönliches Biathlon-Märchen geschrieben hatte, "und es ist ja auch nicht so, dass die Trainingskollegen plötzlich auf einen warten." (PBEBR, URL).</i>	"Жорсткі підрозділи не шкодять менше", - сказав 31-річний чоловік, який увійшов у історію <u>змагань</u> на минулих іграх у Пхенчхані, - і це не так, як усі уявляють, що колеги з тренувань раптом чекають на тебе ".

54.	<i>Der Fokus gilt der neuen Saison, in der am Mittwoch im slowenischen Pokljuka mit dem kräftezehrenden Klassiker über 20 Kilometer das erste Einzelrennen ansteht (PBEBR, URL).</i>	Основна увага приділяється новому сезону, в якому в середу в Поклюці, Словенія, запланована перша індивідуальна гонка з виснажливою класикою понад 20 кілометрів.
55.	<i>Das wird Peiffer allerdings noch auslassen und erst im <u>Sprint</u> am Freitag (14.15 Uhr) erfahren, ob sich seine Schuftereie auszahlen wird (PBEBR, URL).</i>	Однак Пейффер пропустить цей етап і буде змагатися лише в <u>спринті</u> в п'ятницю (о 14:15 годин) щоб дізнається, чи виправдаються його зухвалість.
56.	<i>Vielleicht war das auch einer der Gründe, weshalb Peiffer trotz seines grandiosen Erfolgs im <u>olympischen Sprint</u> einen verhältnismäßig ruhigen Sommer erlebte (PBEBR, URL).</i>	Можливо, це було однією з причин того, що Пейффер пережив відносно тихе літо, незважаючи на свій великий успіх в <u>Олімпійському спринті</u> .
57.	<i>Auch der Name von Olga Poltoranina, Ehefrau des kasachischen <u>Skilanglauf-Stars</u> Alexei Poltoranin, steht auf der Liste (DVSFRB, URL).</i>	Ім'я Ольги Полтораниної, дружини казахської <u>зірки бігових лиж</u> Олексія Полторанина, також у списку.
58.	<i>Alexei Poltoranin war bei der Nordischen <u>Ski-WM</u> in Seefeld im Rahmen der "Operation Aderlass" festgenommen worden, nach einem <u>Doping-Geständnis</u> aber wieder auf freien Fuß gesetzt worden (DVSFRB, URL).</i>	Олексій Полторанин був заарештований на <u>Чемпіонаті світу з гірськолижного спорту</u> в Селфелді в рамках "Операції Відхилення ", але звільнений після <u>тесту на допінг</u> .

59.	<i>Im November 2018 hatte die <u>IBU</u> die neun kasachischen Biathleten kurz vor dem <u>Saisonstart</u> vorläufig gesperrt (DVSFRB, URL).</i>	У листопаді 2018 року <u>IBU</u> (<u>Міжнародний союз біатлоністів</u>) тимчасово відсторонив дев'ять казахстанських біатлоністок незадовго до початку сезону.
60.	<i>Polizeiliche Ermittlungen in Österreich und Italien waren die Grundlage für die <u>IBU-Entscheidung</u> gewesen (DVSFRB, URL).</i>	Поліцейські розслідування в Австрії та Італії стали основою для рішення <u>Міжнародного союзу біатлоністів</u> .
61.	<i>Dort hatte Polizei eine <u>Dopingrazzia</u> in den Teamunterkünften der kasachischen Mannschaft durchgeführt (DVSFRB, URL).</i>	Там поліція здійснила <u>перевірку на допінг</u> у казахської команди.
62.	<i>Laut <u>Bundeskriminalamt</u> wurden dabei zahlreiche medizinische Produkte und Medikamente sichergestellt (DVSFRB, URL).</i>	За даними <u>Федерального управління кримінальної поліції</u> , були знайдені численні медичні препарати та ліки.
63.	<i>Zu den kasachischen Sportlern - vier Männer und fünf Frauen - gehört auch die frühere <u>Junioren-Weltmeisterin Galina Wischnewskaja</u> (DVSFRB, URL).</i>	Серед казахстанських спортсменок - чотири чоловіки та п'ять жінок - також колишня <u>юніорська чемпіонка світу Галина Вишневська</u> .
64.	<i>Der <u>Biathlon-Weltverband IBU</u> hat die Russin Margarita Wassiljewa wegen drei verpasster Dopingtests binnen eines Jahres für 18 Monate gesperrt (DVSFRB, URL).</i>	<u>Всесвітня асоціація біатлону IBU</u> дискваліфікувала росіянку Маргариту Васильєву строком до 18 місяців через три пропущені допінгові тести.
65.	<i>Zuvor war die Suspendierung von</i>	Раніше призупинення дев'яти

	<i>neun Kasachen wegen angeblicher Verstöße gegen die <u>Anti-Doping-Richtlinien</u> aufgehoben worden (DVSFRB, URL).</i>	казахів було скасовано за ймовірні порушення <u>антидопінгових правил</u> .
66.	<i>Der viermalige <u>Biathlon-Weltmeister</u> Simon Schempp muss sich seinen Platz im deutschen Weltcup-Team erst wieder erkämpfen (EWSMUWSK, URL).</i>	Рупольдінг - Чотириразовий <u>чемпіон світу з біатлону Саймон Семпп</u> ще не повернув своє місце в німецькій команді Кубка світу.
67.	<i>Nach gesundheitlichen Problemen hatte Schempp die <u>WM</u> in Östersund auslassen müssen und die Vorsaison vorzeitig beendet (EWSMUWSK, URL).</i>	Після проблем зі здоров'ям Шемппу довелося пропустити <u>чемпіонат світу</u> в Естерсунді і передчасно закінчити передсезон.
68.	<i>Die restlichen Plätze im <u>Weltcup-Team</u>, drei bei den Männern und vier bei den Frauen, werden nach dem zweiten Teil der deutschen Meisterschaft an diesem Wochenende in Ruhpolding vergeben (EWSMUWSK, URL).</i>	Решта місць у команді <u>Світового кубка</u> , три у чоловіків та чотири у жінок, будуть присвоєні після другої частини чемпіонату Німеччини в ці вихідні в Рупольдінгу (селище в Німеччині).
69.	<i>Die deutschen <u>Biathletinnen</u> und <u>Biathleten</u> sind bereit für den Saisonstart (DBWMPH, URL).</i>	Німецькі <u>біатлети</u> готові до початку сезону.
70.	<i>Das <u>Damen Team</u> mit 6 <u>Weltcupathletinnen</u> ist damit fix für den <u>Weltcupstart</u> (DBWMPH, URL).</i>	Таким чином, <u>жіноча команда з 6 атлетами Кубка світу</u> визначається на старт <u>Кубка світу</u> .
71.	<i>Philipp Horn ist die <u>Überraschung</u></i>	Філіп Хорн - сюрприз у <u>чоловічій</u>

	<i>im <u>Herrenteam</u> (DBWMPH, URL).</i>	<u>команді.</u>
72.	<i>37 Jahre jung und schon leitender Trainer eines der besten deutschen Weltcup-Teams: den <u>Biathlon-Damen</u> (BDMEIDEW, URL).</i>	37 річний молодий і вже провідний тренер однієї з найкращих команд Світового кубка Німеччини: <u>дівочої команди з біатлону.</u>
73.	<i>Im Interview mit Sportschau.de spricht er über Biathlon, Berge - und warum Bayern ein idealer Trainingsstandort ist (BDMEIDEW, URL).</i>	В інтерв'ю для Sportschau.de він розповідає про біатлон, гори - і чому Баварія є ідеальним <u>місцем для тренувань.</u>
74.	<i>Für viele überraschend neuer <u>Cheftrainer</u> der deutschen <u>Biathlondamen</u> (BDMEIDEW, URL).</i>	Для багатьох було великим здивуванням те, що новий <u>головний тренерів</u> для німецької <u>дівочої команди</u> з біатлону, чоловік.
75.	<i>Biathlon zählt zu den beliebtesten <u>Wintersportarten</u> in Deutschland (BDMEIDEW, URL).</i>	Біатлон - один з найпопулярніших <u>зимових видів спорту</u> в Німеччині.
76.	<i>Es ist schon eine Herausforderung für ein <u>junges Trainerteam</u> (BDMEIDEW, URL).</i>	Це виклик для молодої <u>тренерської команди.</u>
77.	<i>Wann sie wieder ins <u>Wettkampfgeschehen</u> einsteigen kann, ist derzeit noch offen (BDMEIDEW, URL).</i>	Коли вона зможе повернутися до <u>змагань</u> , наразі залишається загадкою.
78.	<i>Das ist schon eine gute Situation, dass wir in Ruhpolding vor Ort sind</i>	Це гарна ситуація, адже ми перебуваємо в Рупольдінгу та

	<i>und dort auch die meisten <u>Top-Athletinnen</u> trainieren</i> (BDMEIDEW, URL).	тренуємо там більшість <u>найкращих спортсменів</u> .
79.	<i>Man hat Berge, man hat schönes Wetter, man hat eine <u>Top-Rollerbahn</u></i> (BDMEIDEW, URL).	У вас є гори, гарна погода, у вас є найкраща <u>скутерна доріжка</u> .
80.	<i>Florian und ich können die Lehrgänge des Deutschen <u>Skiverbands</u> nahtlos an das <u>Stützpunkt-Training</u> anknüpfen und das auf den Lehrgängen dann vertiefen</i> (BDMEIDEW, URL).	Ми з Флоріаном можемо безперешкодно пов'язати курси Німецької <u>гірськолижної асоціації</u> з <u>базовою підготовкою</u> , а потім поглибити це на курсах.
81.	<i>Wie schaut ein typischer Tag an einem der <u>Stützpunkte</u> aus?</i> (BDMEIDEW, URL).	Як виглядає типовий день на одній з <u>баз</u> ?
82.	<i>Wenn die <u>Sportlerinnen</u> kommen, fängt man mit <u>Trockentraining</u> und <u>Erwärmung</u> an und spricht dann das Trainingsprogramm mit ihnen ab</i> (BDMEIDEW, URL).	Коли <u>спортсмени</u> приходять, все починається з <u>початкової розминки</u> та <u>розігріву</u> , а потім починаєте програму тренувань з ними.
83.	<i>Das <u>Vormittagstraining</u> dauert circa drei Stunden</i> (BDMEIDEW, URL).	<u>Ранкові тренування</u> тривають близько трьох годин.
84.	<i>Während die <u>Sportlerinnen</u> in ihrer Mittagspause bzw. Ruhephase sind, werten die <u>Trainer</u> das Training aus oder planen das <u>Nachmittagstraining</u></i> (BDMEIDEW, URL).	Поки спортсмени перебувають у перерві на обід або у спокої, <u>тренери</u> оцінюють тренування або планують післяобідню підготовку.
85.	<i>"Ich sage schon länger, dass wir im</i>	"Я певний час казав, що нам

	<i>Schwimmen <u>Profiteams</u> brauchen und finde es cool, dass das jetzt auf internationaler Ebene umgesetzt wird", sagt Philip Heintz (CLDSS, URL).</i>	потрібні <u>професійні команди з плавання</u> , і думаю, що це здорово, що це зараз реалізується на міжнародному рівні", - каже Філіп Хайнц.
86.	<i>Wie Heintz stehen auch <u>WM-Silbergewinnerin Sarah Köhler und Schmetterling-Spezialistin Franziska Hentke mit Sportlern in einer Mannschaft, die sie bei Olympischen Spielen und Weltmeisterschaften als Gegner kennen (CLDSS, URL).</u></i>	Як і Хайнц, <u>срібна призерка Світового кубка Сара Келер та спеціаліст зі стилю батерфляй, Франциска Гентке</u> також знаходяться в одній команді зі спортсменами, яких вони знають як опонентів на Олімпійських іграх та чемпіонатах світу.
87.	<i><u>Ex-Weltmeister Marco Koch</u> ist wie auch andere Deutsche dabei, wengleich nicht alle am Start-Wochenende ins Becken springen (CLDSS, URL).</i>	<u>Екс-чемпіон</u> світу Марко Кох схожий на інших німців, хоча не всі стрибають у басейн з самого початку вихідних.
88.	<i>Die neuen Events sind auch ein Zeichen an den <u>Weltverband FINA</u> (CLDSS, URL).</i>	Нові події також є знаком <u>Всесвітньої асоціації ФІНА (Міжнародна федерація плавання).</u>
89.	<i>Die <u>FINA</u> ist die <u>FINA</u> und die <u>ISL</u> ist die <u>ISL</u> (CLDSS, URL).</i>	<u>Міжнародна федерація плавання це Міжнародна федерація плавання, Міжнародна ліга плавання, це ліга плавання.</u>
90.	<i>Die in Europa und den USA ansässigen <u>ISL-Teams</u> bestehen jeweils aus zwölf Männern und zwölf</i>	<u>Команди Міжнародної ліги плавання</u> , що базуються в Європі та США, складаються з

	<i>Frauen (CLDSS, URL).</i>	дванадцяти чоловіків та дванадцяти жінок.
91.	<i>Das ist mehr als die Hälfte der <u>olympischen Einzelevents</u> (OBNFAPUC, URL).</i>	Це більше половини окремих <u>олімпійських змагань</u> .
92.	<i>Für Superstar Adam Peaty sollte die <u>Qualifikation für Tokio eine Pflichtaufgabe sein</u> (OBNFAPUC, URL).</i>	Для суперзірки Адама Піті <u>кваліфікація</u> в Токіо повинна бути обов'язковою.
93.	<i>Über die <u>100m Brust</u> muss der <u>amtierende Olympiasieger</u> unter 59 Sekunden schwimmen (OBNFAPUC, URL).</i>	<u>Олімпійський чемпіон</u> має проплити швидше ніж за 59 секунд <u>стометрівку брасом</u> .
94.	<i>Katie Ledecky, das ist jene <u>Überschwimmerin</u>, die vor diesen Weltmeisterschaften als unschlagbar galt (SBESLA, URL).</i>	Кеті Ледекі, це <u>плавчиня</u> , яка була непереможна перед чемпіонатом світу.
95.	<i>In den meisten Disziplinen entwickelt sich das Schwimmen rasant (SBESLA, URL).</i>	У більшості дисциплін плавання розвивається швидко.
96.	<i>Zehn <u>Weltrekorde</u> wurden allein bei dieser WM unterboten (SBESLA, URL).</i>	Тільки на цьому чемпіонаті світу було знижено десять <u>світових рекордів</u> .
97.	<i>Schließlich beginnt mit dem heutigen Tag die <u>Olympiasaison</u> (SBESLA, URL).</i>	Нарешті, сьогодні починається <u>олімпійський сезон</u> .
98.	<i>Der Deutsche <u>Schwimm-Verband</u> hat den <u>offiziellen Termin für die</u></i>	Німецька <u>асоціація плавання</u> оголосила офіційну дату

	<i><u>Schwimm-DM 2020 bekanntgegeben</u></i> (SDSIA, URL).	<u>Чемпіонату Німеччини на 2020 рік.</u>
99.	<i><u>Der Qualifikationszeitraum für die Schwimm-DM 2020 läuft vom 1. Dezember 2019 bis zum 19. April 2020</u></i> (SDSIA, URL).	<u>Кваліфікаційний період для чемпіонату Німеччини на 2020 рік</u> триває з 1 грудня 2019 року по 19 квітня 2020 року.
100.	<i><u>Demnach finden die Deutschen Meisterschaften im kommenden Jahr vom 30. April bis 3. Mai 2020 statt</u></i> (SDSIA, URL).	Відповідно, <u>чемпіонат Німеччини</u> відбудеться в майбутньому році з 30 квітня по 3 травня 2020 року.

ZUSAMMENFASSUNG

Unter Terminologie wird der „Gesamtbestand der Begriffe und ihrer Bezeichnungen in einem Fachgebiet“ verstanden. Sie stellt einen Teil der Sprache in einem bestimmten Fachgebiet dar und ist somit als Bestandteil von Fachsprache zu sehen. Fachsprache wiederum meint jenen Bereich der Sprache, welcher auf eine „eindeutige und widerspruchsfreie Kommunikation in einem Fachgebiet gerichtet ist und dessen Funktionieren durch eine festgelegte Terminologie entscheidend unterstützt wird“. Es muss dabei jedoch beachtet werden, dass der Begriff der Fachsprache durchaus umstritten ist, da die Grenzen zwischen Fachsprache und Allgemeinsprache – welche „jenes Instrumentarium an sprachlichen Mitteln, über das alle Angehörigen einer Sprachgemeinschaft verfügen und das deshalb die sprachliche Verständigung zwischen ihnen möglich macht“ – oftmals nicht klar gezogen werden können.

Insgesamt gilt, dass Fachsprache zu einem hohen Prozentsatz aus Fachwörtern besteht. Darunter werden in erster Linie Substantive verstanden, welche bestimmte fachliche Inhalte repräsentieren. Es muss allerdings beachtet werden, dass Fachwörter nicht isoliert gesehen werden dürfen, sondern stets im Zusammenhang mit ihrer sprachlichen Umgebung. Dies bedeutet, dass in der Fachkommunikation auch auf die korrekte Wahl der Verben, Präpositionen und Adjektive geachtet werden muss. Solche syntaktischen Verbindungen aus mindestens zwei fachsprachlichen Elementen werden auch als Fachphrasen oder Fachwendungen bezeichnet und sollten bei der Erarbeitung von Terminologie nicht unbeachtet bleiben.

Begriffe sollten zur besseren Verständlichkeit ihrer Beziehungen untereinander und für eine bessere Übersichtlichkeit in ein Begriffssystem eingeordnet werden. Unter Begriffssystem wird dabei eine „Menge von Begriffen eines Begriffsfeldes [verstanden], die entsprechend den Begriffsbeziehungen

geordnet sind“. Demgegenüber bezeichnet das übergeordnete Begriffsfeld eine „Menge von Begriffen, die thematisch zueinander in Beziehung stehen“ . Es kann somit gesagt werden, dass ein Begriffsfeld weniger strikt und engmaschig organisiert ist als ein Begriffssystem: In einem Begriffssystem sind alle Begriffe durch sichtbar gemachte Beziehungen, deren Art genau festgelegt ist, miteinander verbunden. Dagegen eignet sich die weniger strenge Struktur des Begriffsfeldes, wenn ein Gebiet terminologisch bearbeitet werden soll, welches verschiedenartige Begriffe aus sehr unterschiedlichen, aber im jeweiligen Kontext dennoch eng miteinander verbundenen Teilgebieten aufweist.